

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská
Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky



**Právní úprava lovu pomocí loveckých dravců v České republice a ve vybraných
okolních zemích**

Bakalářská práce

Autor práce: Petr Tmej

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Právní úprava lovu pomocí loveckých dravců v České republice a ve vybraných okolních zemích vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil, a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze, dne:

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce, panu Ing. Mgr. Michalu Hřibovi, Ph.D. za jeho vstřícný přístup a umožnění samostatné práce na dané téma.

Velké díky patří také mé rodině za trpělivost a tichou podporu v celém mém studiu.

Zvláštní poděkování bych chtěl věnovat paní Mgr. Marcelle Medkové a panu Ing. Petru Zvolánkovi, díky kterým je současná právní úprava lovu s loveckými dravci tak příznivá pro jeho provozování, jak ostatně vyplývá i z výsledků práce.

Právní úprava lovu pomocí loveckých dravců v České republice a ve vybraných okolních zemích

Souhrn

Práce se zabývá analýzou možností lovu pomocí loveckých dravců podle právní úpravy v České republice a v okolních zemích. Hlavním cílem práce je prozkoumání úprav tohoto institutu v právních předpisech platných u nás v současnosti, porovnání s historickými právními úpravami a porovnání se současnou právní úpravou ve vybraných okolních státech. Z metodického hlediska jde zejména o kompetenční analýzu lovu loveckým dravcem a komparační analýzu. V závěru jsou navrženy úpravy stávající právní úpravy de lege ferenda.

Lov loveckým dravcem dostal na našem území poprvé jasný právní rámec vyhláškou Ministerstva zemědělství v roce 1967. Ve výsledcích práce je popsán vývoj podmínek pro provozování tohoto způsobu lovu, mezi které patří např. členství v sokolnické organizaci, složení sokolnické zkoušky apod. V současné právní úpravě je lov loveckým dravcem a jeho podmínky definován zejména zákonem o myslivosti z roku 2001. V právních úpravách sousedních států bylo nalezeno mnoho shodných prvků, zejména v právní úpravě slovenské, což vyplývá ze společné historie obou zemí. Zjištěné rozdíly jsou zejména v povinnosti, případně způsobu skládání sokolnické zkoušky. Návrhy de lege ferenda byly vytvořeny na základě zjištěných nedostatků v naší současné právní úpravě, ale také na základě vlastní sokolnické praxe. Návrhy upravují současné právní předpisy, nebo na ně přímo navazují a odstraňují zjištěné nedostatky.

Přínosem práce je zejména komplexní zpracování přehledu právní úpravy současného sokolnictví v České republice, srovnání s okolními státy a návrhy možných úprav.

Klíčová slova: lovecký dravec, povolenka lovu, sokolnictví, chráněné druhy živočichů, CITES

Hunting Legal Regulations Using Birds of Prey in the Czech Republic and Selected Neighbouring Countries

Summary

The thesis deals with the analysis of hunting opportunities by hunting predators according to the legislation in the Czech Republic and surrounding countries. The main objective of the work is to explore the adjustments of this institute in the valid legislation currently in our country, comparing it with historical legislation and comparing it with the current legislation in selected surrounding states. From a methodical point of view, it is mainly a competency analysis of hunting by a hunting predator and an extras analysis. Finally, modifications to the existing legislation *de lege ferenda* are proposed.

Hunting by hunting predator was first given a clear legal framework on our territory by decree of the Ministry of Agriculture in 1967. The results of the thesis describe the development of conditions for the operation of this hunting method hunting, which include membership in falconry organization, passing falconry exam, etc. In the current legislation, hunting is a hunting with bird of prey and its conditions are defined in particular by the Hunting Act from 2001. Many identical elements have been found in the legislation of neighbouring states, in particular the legislation of Slovakia, which results from the common history of the two countries. The differences identified are mainly in the obligation and, where appropriate, the method of taking the falconry test. The *de lege ferenda* proposals were created on the basis of identified shortcomings in our current legislation, but also on the basis of author's own falconry practice. The proposals modify current legislation, or directly follow up and close the identified shortcomings.

The benefits of the work include, in particular, the comprehensive elaboration of an overview of the legislation of contemporary falconry in the Czech Republic, comparisons with surrounding states and proposals for possible adjustments.

Key words: birds of prey, hunting permit, falconry, protected animal species, CITES

Seznam použitých zkratk

CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
ČMMJ	Českomoravská myslivecká jednota
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce	11
3 Literární rešerše	12
3.1 Historické období až do devatenáctého století.....	12
3.1.1 První polovina dvacátého století.....	12
3.1.2 Období mezi lety 1967 až 2001	12
3.1.3 Současná právní úprava – od roku 2001	13
3.1.4 Právní úprava lovu pomocí loveckého dravce v sousedních zemích.....	13
4 Metodika	15
4.1 Komparační analýza	15
4.2 Kompetenční analýza.....	15
5 Výsledky	16
5.1. Historický vývoj právní úpravy lovu pomocí loveckých dravců	16
5.1.1 Historický vývoj právní úpravy sokolnictví v Evropě ve středověku a novověku	16
5.1.2 Historický vývoj v 19. století a první polovině 20. století.....	17
5.1.3 Zákon č. 23/1962 Sb. Zákon o myslivosti	18
5.1.4 Zákon 270/1992 Sb. a 512/1992 Sb.....	20
5.2 Současná právní úprava lovu pomocí loveckých dravců v ČR.....	21
5.2.1 Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění	21
5.2.2 Vyhláška č. 244/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti v platném znění	23
5.2.3 Vyhláška č. 245/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, v platném znění.....	25
5.2.4 Návrh novely zákona o myslivosti.....	25
5.2.5 Další zákonné předpisy	26
5.3 Kompetenční analýza institutu lovu pomocí loveckých dravců.....	37
5.4. Historická komparace současné a dřívější právní úpravy	39
5.5 Právní úprava lovu loveckými dravci ve vybraných okolních zemích.....	41
5.5.1 Slovensko.....	41
5.5.2 Rakousko	42
5.5.3 Spolková republika Německo.....	44

5.5.4	Polsko.....	47
5.6	Komparace české právní úpravy lovu s loveckými dravci a právních úprav v okolních státech	47
5.6.1	Komparace české a slovenské právní úpravy	47
5.6.2	Komparace české a rakouské právní úpravy.....	48
5.6.3	Komparace české a německé právní úpravy	48
5.6.4	Komparace české a polské právní úpravy.....	49
5.7	Shrnutí.....	50
6	Diskuze	51
6.1	Zhodnocení možnosti lovu s loveckými dravci dle současné právní úpravy	51
6.2	Návrh de lege ferenda	51
6.2.1	Přesná definice loveckého dravce.....	52
6.2.2	Přesná definice „držení sokolnickým způsobem“	52
6.2.3	Vzor a definice karty loveckého dravce, podmínky vydání a kdo ji vydává	53
6.2.4	Úprava definice sokolnických zkoušek a jejich pořadatelů v prováděcí vyhlášce	54
7	Závěr.....	56
8	Seznam literatury a použitých zdrojů	57
9	Seznam tabulek	61

1 Úvod

Lov provází člověka jako živočišný druh odnepaměti. Nejdříve byl zdrojem jeho obživy, formoval jeho vývoj, rozvíjel jeho fyzické i duševní schopnosti. Později začal být i zábavou, sportem, možností, jak předvést svou zdatnost. Nabýval různých podob a forem, k pronásledování a získání kořisti začal člověk využívat pomoc dalších druhů zvířat například psa a koně, které si domestikoval a postupem času přetvořil dle svých představ. S jednou skupinou zvířat, používaných k lovu, se mu to nikdy nepovedlo. S dravými ptáky, s těmi si dodnes může dovolit pouze s úctou a respektem spolupracovat.

Má fascinace touto spoluprací začala již v dětských letech, kdy jsem měl možnost ji poprvé pozorovat a čím víc se můj zájem prohluboval, tím víc jsem si uvědomoval, jak silně je tato oblast lidské činnosti odjakživa kodifikována, jak i tímto způsobem, tedy určováním pravidel, dávali naši předci najevo, jak je pro ně důležitá.

Pojetí sokolnictví je v různých geografických oblastech rozdílné, od tradičního způsobu lovu v rovinách střední Asie, přes prestižní záležitost a symbol moci a postavení na Blízkém východě, sportovně-loveckou zábavu ve Spojených státech amerických po opečovávané kulturní dědictví v zemích Evropy, symbolicky zařazené od roku 2010 i na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

V České republice je provozování lovu pomocí loveckých dravců usměrněno zejména zákonem o myslivosti č. 449/2001 Sb., který definuje i samotný pojem „lovecký dravec“. Celá problematika ale zasahuje do několika dalších oblastí a klade nároky na každého zájemce o tento způsob lovu.

2 Cíl práce

Stěžejním cílem této práce je analýza možností lovu pomocí loveckých dravců podle právní úpravy platné v České republice, resp. na území historických zemí Čech, Moravy a Slezska. Zabývat se budu vývojem předpisů od prvních kusých zmínek o právní úpravě sokolnictví na našem území až po dnešní dobu a současně platnou právní úpravu. Tento stav budu dále porovnávat se situací v sousedních zemích, srovnávat možnosti provozování lovu pomocí loveckých dravců na území Slovenska, Polska, Rakouska a Německa s možnostmi v České republice.

Metodicky je práce definována jako komparační analýza (historická) právních předpisů platných na našem území. Při srovnávání s obdobným institutem sokolnického lovu v sousedních státech využiji metod kompetenční analýzy.

Další kapitolou bude návrh (de lege ferenda) změn v zákoně 449/2001 Sb. o myslivosti a souvisejících předpisech, který by měl být přínosný pro praktické provozování lovu s pomocí loveckých dravců. V tomto návrhu budu vycházet zejména z nedostatků vyplynuvších z analýzy právních předpisů.

V závěru práce se pokusím shrnout zjištění o současném stavu, jeho historickém vývoji a poskytnout komplexní pohled na danou problematiku. Na základě předchozích zjištění budu definovat doporučení využitelná pro praxi.

3 Literární rešerše

Literární prameny věnující se sokolnictví obecně nejsou příliš rozsáhlé, i když první z těchto pramenů pocházejí již z dob středověku. V dnešní době je sokolnictví spíše okrajovou zálibou a tomu je přiměřený i počet vydaných publikací. Co se týče právní úpravy lovu loveckým dravcem, v českém jazyce neexistuje na toto téma monografie vůbec, ale problematika je zmiňována v několika populárně naučných dílech a dále v učebnicích myslivosti. Základním zdrojem pro zpracování analýzy budou tedy samotné právní předpisy, ať už současné, nebo historické. Přístup k těmto pramenům nám umožňuje Sběrka zákonů.

3.1 Historické období až do devatenáctého století

Historie sokolnictví v českém jazyce byla knižně poprvé zpracována v díle Sokolnictví (Sternberg, 1969), a to včetně drobných zmínek o historických právních předpisech. Dále na tuto problematiku naráží knihy Sokolnictví (Medková, 2003), V zajetí sokolnictví (Augustin, 2013), Tisíc let myslivosti (Andreska, 1993) a slovenské Sokoliarstvo (Krivjanský, 2007).

3.1.1 První polovina dvacátého století

V tomto období není sokolnictví na našem území nijak konkrétně ukotveno v právních předpisech, obecný vývoj myslivecké legislativy, a tedy i právní úprava jakéhokoliv lovu je popisována v publikaci Penzum znalostí z myslivosti (Bejček a kol., 2011), starší učebnici Myslivost (Myslivost I., 1966) a moderní publikaci Úvod do myslivosti, historie, zvyky, tradice (Hart, 2014). Vývojem sokolnictví obecně v této době se mimo jiné zabývá opět kniha Sokoliarstvo (Krivjanský, 2007), a skvěle zpracovaná propagační brožura Dotkni se sokolnictví (Spejchal, 2007).

3.1.2 Období mezi lety 1967 až 2001

Vůbec poprvé v moderní historii dostal lov loveckým dravcem na našem území pevnou oporu v právních předpisech vznikem Vyhlášky ministerstva zemědělství o hájení a o době, způsobu a podmínkách lovu některých druhů zvěře č. 4/1967 Sb., která byla prováděcí vyhláškou k zákonu č. 23/1962 Sb. o myslivosti. V této vyhlášce je definován institut loveckého dravce a lovu loveckým dravcem a pro ten jsou stanoveny podmínky. Na základě této právní úpravy vznikl ve stejném roce Klub sokolníků při Českém mysliveckém svazu.

Po sametové revoluci v roce 1989 došlo kromě společenských změn i k logickým změnám právních předpisů, včetně předpisů upravujících myslivost, a tedy i lov loveckým dravcem. V roce 1992 vešly v platnost zákony 270/1992 Sb. a 512/1992, které provádění myslivosti převedly z podmínek socialistické společnosti do podmínek fungování demokratického státu. Z hlediska lovu loveckým dravcem tyto změny ale nebyly příliš významné.

Ve stejném roce vchází v platnost další zákony, které provozování lovu s loveckým dravcem dodnes ovlivňují sice nepřímo, ale velmi významně. Jedná se o zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, který řeší mimo jiné ochranu volně žijících živočichů a zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, který definuje nutnou péči o veškerá zvířata v lidské péči a zakázané praktiky vůči veškerým zvířatům, včetně volně žijících. Z tohoto období budou jako hlavní prameny použity přímo vyjmenované právní předpisy.

3.1.3 Současná právní úprava – od roku 2001

V dnešní době se lov loveckými dravci řídí zákonem o myslivosti č. 449/2001 Sb. V tomto zákoně (§ 44) je definován lovecký dravec a jsou zde vyjmenovány podmínky jeho použití v sokolnictví. Pro důkladnější proniknutí do problematiky existují komentáře k zákonům – v tomto případě např. Zákon o myslivosti: Komentář (Petr, 2015).

Prováděcím předpisem k tomuto zákonu je vyhláška 244/2002 Sb., která stanoví bližší podmínky k používání loveckých dravců a k provádění sokolnických zkoušek a vyhláška 245/2002 Sb., která stanoví doby lovu jednotlivých druhů zvěře a další podmínky lovu. Další podmínky držení a používání loveckých dravců jsou velmi přehledně shrnuty v brožůře Dotkni se sokolnictví (Spejchal, 2007), jako hlavní prameny budou opět použity přímo současné, platné právní předpisy přístupné ve Sbírce zákonů.

3.1.4 Právní úprava lovu pomocí loveckého dravce v sousedních zemích

V česky psané literatuře se vyskytují pouze okrajové zmínky obecného charakteru. Výjimkou je studie Evy Balounové Vybrané aspekty právní úpravy myslivosti ve vybraných zemích EU (Balounová, 2015), která se ale zabývá obecně myslivostí, rozdělením jejího pojetí do skupin v rámci Evropy a stručným srovnáním, lovem pomocí loveckých dravců se přímo nezabývá. V zahraniční odborné literatuře i např. populárně naučných publikacích a časopisech

jsou také spíše kusé informace, hlavními zdroji pro přesné srovnání budou tedy vždy příslušné právní předpisy každého státu.

4 Metodika

4.1 Komparační analýza

Komparace neboli srovnávání, je jednou ze základních metod poznávání a hodnocení obecně. Jedná se o hledání podobností, a naopak odlišností mezi srovnávanými jevy. Teorii komparační analýzy důkladně zpracoval ve své dizertační práci *Efektivnost právní normy jako nástroje lesnické politiky v tržní společnosti* Dr. Martin Flora na Mendelově univerzitě v Brně. Komparaci rozděluje na synchronickou, tedy srovnávající objekty ve stejném čase, a historickou, srovnávající objekty v různých časových úsecích. Popisuje nutnost určit prvky komparace – objekt srovnávaný (*comparatum*) a objekt, který s ním má být porovnán (*comparandum*). Dále popisuje proces komparace jako logický proces, závisející na osobě, která jej provádí. (Flora, 1997)

Srovnávaným objektem v této práci byla stanovena současná právní úprava lovu s loveckým dravcem v České republice. Pro porovnání s historickým vývojem bude jako *comparandum* určena právní úprava v minulosti a zaměříme se na jednotlivé zákonné podmínky sokolnického lovu. Pro komparaci s podobným institutem lovu pomocí loveckých dravců ve vybraných okolních státech bude *comparandum* právní úprava lovu s loveckým dravcem v daném státě a srovnáme zákonné podmínky zjištěné z našich právních předpisů přímo upravující sokolnický lov a obdobné podmínky zjištěné v právních předpisech sousedních zemí.

4.2 Kompetenční analýza

Kompetenční analýza, jak vyplývá z jejího názvu, je zjištění kompetencí, tedy povinností, kvalifikace, ale zároveň oprávnění náležejících k vykonávání určitého institutu, v našem případě lovu s loveckým dravcem. V této práci by tedy výsledkem mělo být popsání kompetencí ve vztahu k lovu s loveckým dravcem a následné propojení s metodou komparace – tedy srovnání kompetencí u současného institutu lovu s loveckým dravcem v České republice, kompetencí v předchozím období a kompetencí obdobného institutu v okolích státech.

5 Výsledky

5.1. Historický vývoj právní úpravy lovu pomocí loveckých dravců

V této kapitole budeme sledovat vývoj předpisů, které ovlivňovaly lov s loveckými dravci na našem území, ale i v širším okolí pro získání historického kontextu.

5.1.1 Historický vývoj právní úpravy sokolnictví v Evropě ve středověku a novověku

Sokolnictví proniklo do střední Evropy, a tedy i na naše území v první polovině 5. století našeho letopočtu s kočovnými Huny, jejichž vůdce Attila byl doprovázen sokolníky s cvičenými sokoly a jinými dravci. Již přibližně o sto let později se na evropském území objevují první zákony, které se sokolnictví týkaly. Francký král Merovej vydal v 6. století předpis, který trestal krádež loveckých dravců a ve stejném století, konkrétně v roce 506 a 517, se lovem loveckými dravci zabývala církev, která sokolnictví církevnímu stavu zakázala. (Andreská, 1993)

První právní předpisy dotýkající se lovu s dravci byly obvykle poměrně jednoduché a řešily zejména tresty za krádež dravce, nebo zákazy sokolnictví pro určité vrstvy obyvatelstva.

Význam dravců byl ve středověku deklarován i tak, že je šlechta s sebou brala do válek i kostelů. Nižší vrstvy sokolnictví nesměly provozovat a krádež sokola byla hrdelním zločinem. (Mikulica a kol., 1988)

Karel Veliký vydal první sokolnické zákony, které platily 300 let. (Augustin, 2013)

Jiné prameny uvádí jako první sokolnickou právní úpravu „salickou sbírku zákonů“, kde jsou vyjmenovány peněžité tresty za krádež jestřába z hnízda a jestřába z domu, tedy již vycvičeného, který byl mnohem cennější. (Krivjanský, 2007)

Trest smrti za krádež loveckého dravce je jako obvyklý rozsudek znám i z legendy o svatém Bavonu, patronu evropských sokolníků, který byl odsouzen k oběšení za krádež bílého loveckého sokola. Život mu zachránil sám domněle uloupený sokol, když se před popravou snesl z nebe na břevno šibenice. (Sternberg, 2020)

Podobně postavené právní předpisy byly i v carském Rusku, kde platila povinnost vojvodů zajistit odchyt vzácných loveckých sokolů a jejich dopravu k carovi, poskytovat jeho sokolníkům stravu a ubytování a potravu pro dravce. Sokolníkům bylo na druhou stranu

zakázáno „pít vodku, kouřit tabák a hrát v kostky“ a v případě opakovaných prohřešků jim hrozilo vyhoštění na Sibiř. Zabití loveckého dravce bylo považováno za jeden z nejpřísněji trestaných činů. (Sternberg, 2020)

V 13. a 14. století bylo sokolnictví v Evropě na svém vrcholu, jeho velký rozmach vyvolal samozřejmě i nutnost legislativní úpravy. Tehdejší právní předpisy řešily zejména práva na získávání dravců, tedy jejich chytání a vybírání hnízd, otázku jejich vlastnictví, obchodu a lovu s nimi, ale i status sokolníka. (Krivjanský, 2007).

Přibližně ve stejné době narůstá moc šlechty a král Václav IV. tak ve svém nařízení z roku 1388 lov zasazuje do práva dominikálního, tedy výsad vrchnosti, šlechty. (Hart, 2014)

Do konce 17. století byli dle mysliveckého práva sokolníky zejména šlechtici a poddaní, které k tomu vybrali. V polovině 18. století tento způsob lovu z Evropy téměř vymizel. (Augustin, 2013)

5.1.2 Historický vývoj v 19. století a první polovině 20. století

Podle dochovaných pramenů nebylo v tomto období sokolnictví na našem území téměř provozováno, zato se jedná o dobu, kdy se výrazně měnila a vyvíjela právní úprava lovu, která se od feudální podoby přibližuje té dnešní. (Bejček a kol., 2011)

Prvním zásadním předpisem v tomto směru byl Říšský patent o myslivosti č. 154 ze 7. března 1849, který reagoval na zrušení poddanství. Právo myslivosti bylo tímto předpisem spojeno s vlastnictvím půdy a dochází ke vzniku honiteb. (Bejček a kol., 2011)

Zemský zákon o myslivosti z roku 1866

V roce 1866 vchází v platnost Zemský zákon o myslivosti č. 46 z roku 1866 pro Čechy, v roce 1873 pro Moravu a v roce 1877 pro Slezsko, tímto právním předpisem vznikla povinnost pro výkon práva myslivosti vlastnit lovecký lístek. (Myslivost. I., 1966).

Malý honební zákon z roku 1929

Dalším právním předpisem, již v období první republiky, byl roku 1929 vydaný tzv. malý honební zákon. Je pouze úpravou předcházejícího předpisu z období Rakousko-Uherska a popisuje zejména doby lovu a hájení zvěře a vydávání loveckých lístků. (Bejček a kol., 2011)

Tento právní předpis se věnoval zejména ochraně zvěře, v důsledku velmi tuhé zimy a souvisejících ztrát na zvěři. (Myslivost, 1966)

Vládní nařízení o myslivosti č. 127/1941 Sb.

Významným právním předpisem, který razantně změnil pojetí myslivosti na našem území bylo vládní nařízení o myslivosti vydané v období protektorátu Čechy a Morava. Jednalo se o velmi propracovanou právní úpravu, která mimo jiné zavedla nutnost kvalifikace pro získání loveckého lístku – tedy zkoušky z myslivosti. (Petr, 2015)

V tomto právním předpise je pro lov vyžadován honební lístek, „povolení k lovu“, tedy obdoba dnešní povolenky k lovu a dostatečné pojištění proti následkům odpovědnosti z výkonu myslivosti. § 35 vyjmenovával „věčné zákazy“ při lovu. (Vládní nařízení 127/1941 Sb.)

Žádné z ustanovení tohoto právního předpisu neznemožňovalo lov sokolnickým způsobem, ostatně vrchní lovčí třetí říše (Reichsjägermeister) Herman Göring, který měl na zavedení tohoto právního předpisu podíl se sám sokolnictvím zabýval. (Doležalová, 2014)

Zákon č. 225/1947 Sb.

Po skončení druhé světové války vzniká další právní úprava myslivosti, konkrétně zákon č. 225/1947 Sb. o myslivosti ze dne 18. prosince 1947. Tento zákon je jednotný pro území celé tehdejší Československé republiky, právo myslivosti zůstává navázáno na vlastnictví honebních pozemků a výkonu práva myslivosti se mohou účastnit širší vrstvy obyvatel. (Bejček a kol., 2011)

Pro lov je povinné členství v myslivecké organizaci, lovecký lístek, povolenka k lovu a dostatečné pojištění. Povolenku k lovu nemusí mít myslivecký hospodář a osoba lovící s jeho doprovodem. Jsou stanoveny také zakázané způsoby lovu. (Zákon č. 225/1947, Sb.)

5.1.3 Zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti

Tento zákon odloučil výkon práva myslivosti od vlastnictví honebních pozemků, nadále bylo povoleno užívání honiteb pouze organizacím a pronájem pouze mysliveckým sdružením. (Bejček a kol., 2011)

V § 31 jsou stanoveny náležitosti k provozování lovu zvěře, mezi ně patří povinnost mít u sebe lovecký lístek a povolenku k lovu, tu však nepotřebuje myslivecký hospodář a osoby, které doprovází. Dále jsou zde stanoveny bližší podmínky pro vydání loveckého lístku, mezi něž patří např. složení mysliveckých zkoušek, případně studium na odborné škole. § 32

ustanovuje povinnost pojištění odpovědnosti jako další podmínku pro lov. (Zákon č. 23/1962, Sb.)

Tento zákon upravuje pravidla pro lov pouze obecně, konkrétní lov s loveckým dravcem upravuje až jeho prováděcí vyhláška z roku 1967.

Vyhláška č. 4/1967 Sb. Vyhláška ministerstva zemědělství o hájení a o době, způsobu a podmínkách lovu některých druhů zvěře

Touto vyhláškou Ministerstva zemědělství ze dne 19. ledna 1967 je výslovně povolen lov loveckými dravci a jsou pro něj stanoveny podmínky. (Spejchal, 2007)

Vyhláška stanovuje v § 4 způsob a podmínky lovu a jeho omezení a v odstavci 4 výslovně povoluje lov zvěře loveckými dravci. V § 13 pojednává o loveckých dravcích a výrazech chovaných v zajetí. Evidenci jestřábů lesních, krahujců obecných, poštolek obecných i jiných dravců, pokud je jejich použití k sokolnictví povoleno vede Český myslivecký svaz. Chovatelé mají povinnost dravce a výry chované v zajetí hlásit Českému mysliveckému svazu, který jim pro ně vydá evidenční list a kovové kroužky. Chov loveckých dravců bez evidenčních listů a kovových kroužků není povolen. Chovatelé mají dále povinnost hlásit uhynutí nebo jinou ztrátu chovaného dravce a prodej a nákup loveckých dravců provádět výhradně prostřednictvím Českého mysliveckého svazu. (Vyhláška č. 4/1967 Sb.)

V § 14 je definováno sokolnictví jako držení loveckých dravců a lov zvěře těmito dravci. Loveckými dravci se rozumí jestřáb lesní, krahujec obecný a poštolka obecná, popřípadě jiní dravci po povolení ministerstva zemědělství a výživy a ministerstvo kultury na doporučení Českého mysliveckého svazu. Držitelé loveckých dravců jsou organizováni Českým mysliveckým svazem, musí být členy klubu sokolníků, ustaveného se souhlasem ústředního výboru Českého mysliveckého svazu. Pro lov s dravcem je nutný lovecký lístek a povolenka k lovu. (Vyhláška č. 4/1967, Sb.)

V době platnosti tohoto právního předpisu se již lovečtí dravci místy používali také pro ochranu letišť před hejny ptáků. (Kumbera, 1976)

Vyhláška č. 20/1988 Sb.

Tato vyhláška, platná od 1. června 1988 nahrazuje předešlou vyhlášku č. 4/1967. V § 9, odstavec 5 je zmínka o možnosti okresního národního výboru schválit na žádost uživatele honitby vybrání mláděte jestřába lesního, krahujce obecného a poštolky obecné z hnízda nebo několika hnízd, pokud je v nich více než jedno mládě. V § 21 je povolen lov drobné zvěře loveckými dravci, kterými se rozumí jestřáb lesní, krahujec obecný, poštolka obecná, popř. jiní dravci, pokud je jejich použití povoleno ministerstvem. Těmito dravci je povolen individuální lov zvěře držitelům loveckého lístku, pokud jsou zároveň členy Klubu sokolníků Českého mysliveckého svazu a pokud mají od uživatele honitby povolenku k tomuto způsobu lovu. Chov loveckých dravců je povolen pouze za podmínky členství v Klubu sokolníků Českého mysliveckého svazu. Dále je zde stanovena povinnost uživatelů honiteb a chovatelů loveckých dravců oznámit Ústřednímu výboru Českého mysliveckého svazu veškerý odchyt loveckých dravců nebo jejich jiné získání, případně úhyn, ztrátu, prodej apod. a to do třiceti dnů. Nadále platí povinnost registrace loveckých dravců prostřednictvím Českého mysliveckého svazu. (Vyhláška č. 20/1988 Sb.)

5.1.4 Zákon 270/1992 Sb. a 512/1992 Sb.

Zákon č. 270/1992 Sb.

Tento předpis reagoval na politické změny po roce 1989, právo myslivosti bylo opět svázáno s vlastnictvím honebních pozemků a skončila éra socialistické myslivosti. Členství v myslivecké organizaci již nadále není povinné. (Bejček a kol., 2011)

Institut lovu loveckým dravcem není tímto právním předpisem více upraven.

Zákon č. 512/1992 Sb.

Tento zákon vznikl na základě rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva samostatné státy, jeho platnost byla již pouze pro Českou republiku. Z hlediska lovu stanovuje pouze obecné podmínky a nijak specificky neupravuje pravidla pro držení a používání loveckých dravců. (Zákon č. 512/1992 Sb.)

Vyhláška č. 134/1996 Sb.

Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí zákon o myslivosti, nahrazuje ode dne 23. května 1996 předešlou vyhlášku č. 20/1988 Sb.

V § 6 odstavec 7 této vyhlášky je pro lov loveckým dravcem posunut začátek doby lovu zajíce polního a bažanta obecného na dřívější datum oproti lovu se střelnou zbraní, konkrétně na 1. září. V § 8 jsou vyjmenovány dva možné způsoby lovu zajíců, bažantů, krocánů divokých, kachen, lysek a hus. Jedním z těchto způsobů je lov loveckými dravci.

5.2 Současná právní úprava lovu pomocí loveckých dravců v ČR

Lov pomocí loveckých dravců v současné době upravují zejména právní předpisy na úseku myslivosti. V době obnovení provozování sokolnictví na našem území bylo omezeno podstatně méně než v dnešní době, kdy se ho týká množství zákonů a dalších právních předpisů. (Spejchal, 2007)

Sokolnictví sice v dnešní době není zdaleka tak rozšířené jako v dobách své největší slávy na přelomu středověku a novověku, ale konkrétně české sokolnictví má ve světě mezi odbornou veřejností velmi dobré jméno a čeští sokolníci jsou uznáváni pro svou kvalifikovanost a zkušenosti. V současnosti se v České republice eviduje více jak 600 loveckých dravců chovaných členy Klubu sokolníků Českomoravské myslivecké jednoty, jejichž počet je téměř stejně vysoký. (Ústní sdělení, Veselý Jiří, Prof., MUDr. CSc.)

5.2.1 Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění

Tento právní předpis je základním předpisem pro lov s loveckými dravci, definuje pojem lovecký dravec a stanovuje podmínky pro jeho držení. (Spejchal, 2007)

V § 2 písmenu c) jsou vyjmenovány druhy zvěře, které nelze obhospodařovat lovem. Z dravců, sokolů a sov jsou to: jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), káně lesní (*Buteo buteo*), káně rousná (*Buteo lagopus*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), raroh velký (*Falco cherrug*), sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*) a výr velký (*Bubo bubo*). V § 7 je stanoven nutný souhlas orgánu státní správy myslivosti s chovem zvěře v zajetí, zároveň je zde ale uvedena výjimka pro držení a chov loveckých dravců. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

§ 44 pojednává o používání loveckých psů a loveckých dravců. Ve druhém odstavci definuje pojem lovecký dravec, stanovuje orgán státní správy myslivosti jako instituci, která může použití loveckého dravce pro sokolnické účely povolit a zároveň vyjmenovává podmínky, za kterých je to možné. Je to složení sokolnických zkoušek žadatelem, jeho členství

v sokolnické organizaci, dodržení předpisů o ochraně přírody, případně další podmínky stanovené v povolení orgánem státní správy myslivosti. Ve třetím odstavci se odkazuje na prováděcí vyhlášku, která stanoví další podmínky k použití loveckých dravců, ale také k provádění sokolnických zkoušek. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

§ 45 vyjmenovává zakázané způsoby lovu. V písmenu a) je zakázáno použití jestřábích košů k odchytu zvěře. V případě získání dravce z přírody dle předpisu o ochraně přírody je tedy nutné použít jiný způsob. V písmenu c) je zákaz lovu zvěře do sítí, se stejným důsledkem pro případné získání dravce vyjmenovaného mezi druhy zvěře z přírody. V písmenu v) jsou vyjmenovány druhy zvěře, které je povoleno střílet pouze na společných lovech brokovou loveckou zbraní. V této větě je z hlediska lovu s loveckým dravcem velmi důležité sloveso střílet. V případě použití slovesa „lovit“ by s loveckými dravci nebylo možné lovit většinu druhů zvěře, na které se v našich podmínkách obvykle používají např. zajíce polního, bažanta obecného a kachnu divokou. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

V § 46 se pojednává o povolení k lovu. Tu musí mít u sebe každý, kdo loví zvěř, případně usmrcuje jiného živočicha. Dále musí lovec u sebe mít lovecký lístek, potvrzení o povinném pojištění a v případě lovu nebo usmrcování s loveckým dravcem evidenční kartu tohoto dravce. Je zde také stanovena povinnost předložit tyto doklady na požádání vyjmenovaným orgánům, mezi které patří orgán státní správy myslivosti, policie a myslivecký hospodář a myslivecká stráž dané honitby. Vydávání povolenky k lovu je v kompetenci uživatele honitby, k tomu musí použít stanovený tiskopis, který je v případě společného lovu možné nahradit seznamem účastníků. Vydané povolenky a seznamy lovců z hromadných lovů musí uživatel honitby evidovat a tuto evidenci archivovat alespoň tři roky po skončení platnosti povolenek. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

Na rozdíl od předchozí právní úpravy musí mít tedy povolenku k lovu u sebe výslovně „každý, kdo loví“, tedy včetně mysliveckého hospodáře, který ji dle dřívějších předpisů mít nemusel, stejně jako osoby, které lovily v jeho doprovodu.

Jednou z povinných náležitostí při lovu je lovecký lístek. Jeho vydávání a podmínky vydání řeší § 47, který mimo jiné stanovuje minimální věkovou hranici 16 let, nutnou způsobilost k právním úkonům a nutnou kvalifikaci, v tomto případě složení zkoušky z myslivosti, nebo studium na střední nebo vyšší odborné škole, kde je myslivost studijním oborem nebo se povinně vyučuje. U cizince se jako kvalifikační doklad vyžaduje doklad

opravňující k lovu vystavený v cizině. Další podmínkou získání loveckého lístku je trestní bezúhonnost a pojištění dle § 48. V odstavci 6 je odkaz na prováděcí vyhlášku, která stanoví další podmínky získání, ale také případného odebrání loveckého lístku, obsah povolenky k lovu, řeší pořadatele a obsah zkoušek z myslivosti. (Petr, 2015)

V § 48 je stanovena další podmínka pro lov zvěře, a tou je pojištění odpovědnosti. U tohoto pojištění jsou předepsané minimální pojistné limity pro ublížení na zdraví nebo způsobení smrti na výši 20 000 000 Kč a pro materiální škodu v minimální výši 500 000 Kč a pojištění nesmí vylučovat pojistné plnění v případě neopatrného chování pojištěné osoby. V § 48a je vymezen neoprávněný lov zvěře, tedy takový, při kterém nejsou splněny podmínky vyjmenované v § 46. Tento paragraf obsahuje také výslovný zákaz takového lovu. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

§ 49 stanovuje povinnost označit každý ulovený kus spárkaté zvěře nesnímatelnou plombou, přesněji definovanou v prováděcí vyhlášce, tato povinnost se samozřejmě vztahuje i na kus spárkaté zvěře ulovené případně loveckým dravcem. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

V § 57 až 60 jsou vyjmenovány orgány státní správy myslivosti a jejich působnost. Z hlediska sokolnictví je důležitá působnost Ministerstva zemědělství (§ 58). Právnícké osoby, které pořádají sokolnické zkoušky, musí mít jeho pověření. Dále Ministerstvo zemědělství může podporovat sokolnictví a chov dravců, konkrétně finančními příspěvky. Neméně důležitá je přenesená působnost krajů, ty podle § 59 rozhodnutím povolují použití dravců pro lov, dle ustanovení § 44 odstavec 2. V přenesené působnosti také kraje finančně přispívají na činnosti vyjmenované v § 62, kde pod písmenem d) je uveden mezi dalšími činnostmi i chov a výcvik národních plemen loveckých dravců. (Zákon č. 449, 2001 Sb.)

5.2.2 Vyhláška č. 244/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti v platném znění

Vyhláška č. 244/2002 Sb. se zabývá předpoklady pro pořádání různých stupňů zkoušek z myslivosti, pořádání zkoušek psů z výkonu, sokolnických zkoušek, vydáváním loveckých lístků, povolenek k lovu, způsobem kontroly ulovené zvěře nebo také služebními stejnokroji zaměstnanců orgánů státní správy myslivosti. (Vyhláška č. 244, 2002 Sb.)

§ 9 omezuje použití loveckých dravců pouze pro vlastníky loveckého lístku, kteří úspěšně absolvovali sokolnické zkoušky a při používání loveckých dravců dodržují právní

předpis na úseku ochrany přírody a krajiny, dále se zde řeší velikost loveckého dravce a styl jeho lovu v poměru k velikosti kořisti. Je stanoven způsob upoutání dravce za obě nohy, podmínka vzájemného rozpojení těchto pout při volném létání a povinnost chovatele dravce označit jej jmenovkou se svou adresou. Také je popsán způsob povolené dopravy na místo lovu nebo výcviku. (Vyhláška č. 244, 2002 Sb.)

V § 10, 11 a 12 se popisují náležitosti pořádání sokolnických zkoušek a v § 13 jsou vyjmenovány organizace, které mohou tyto zkoušky pořádat a za jakých podmínek.

Sokolnické zkoušky sestávají z písemné a ústní části, přičemž písemnou částí se rozumí test ze čtyř zkušebních okruhů, který trvá nejdéle dvě hodiny a po jehož úspěšném absolvování může zájemce pokračovat ke komisionální ústní zkoušce před šestičlennou komisí, kde jsou posouzeny jeho znalosti jednotlivými zkušebními komisaři pod dohledem předsedy a místopředsedy komise. První tematický okruh sokolnických zkoušek obsahuje zejména právní předpisy související se sokolnictvím, historii sokolnictví a jeho organizaci u nás a sokolnické tradice. Druhý tematický okruh je zaměřen na jednotlivé druhy dravců a jejich zoologii. Třetí okruh se zabývá chovem, držením, zařízeními pro chov a držení, nemocemi a jejich léčením a ošetřením zranění dravců a výživou dospělých dravců i mláďat. Do čtvrté tematické skupiny patří zejména lov s loveckými dravci, jejich výcvik a pomůcky k tomu používané. Doba ústního zkoušení z jednoho zkušebního okruhu nesmí přesáhnout 15 minut a počet zkoušených uchazečů pro jednu komisi a den je omezen na deset osob. Ve stejný okamžik může jedna komise zkoušet pouze jednoho uchazeče. (Vyhláška č. 244, 2002 Sb.)

Uchazeči jsou dle vyhlášky 244/2002 Sb. při sokolnických zkouškách klasifikováni v písemné i ústní části v každém předmětu stupni „prospěl s vyznamenáním“, „prospěl“ nebo „neprospěl“, přičemž pro úspěšné složení sokolnické zkoušky nesmí být uchazeč ani z jednoho okruhu v žádné části zkoušky klasifikován stupněm „neprospěl“. O průběhu zkoušek je pořizován zápis s identifikací uchazeče a jeho hodnocením, místem a časem konání a jmény zkušebních komisařů, kteří společně s předsedou a místopředsedou komise zápis podepisují. Vyhláška určuje vzor tohoto zápisu. Výsledky sokolnických zkoušek vyhláší veřejně předseda zkušební komise nejpozději dvě hodiny po ukončení zkoušení posledního uchazeče a každý uchazeč obdrží potvrzení o vykonání sokolnických zkoušek. Vyhláška určuje vzor tohoto potvrzení. (Vyhláška č. 244, 2002 Sb.)

Dle § 13 mohou být organizací sokolnických zkoušek pověřeny myslivecké organizace s celostátní působností, mezi jejichž hlavní činnost patří i sokolnictví, připravují uchazeče na složení zkoušek školením a praxí a mají zkušební řády loveckých dravců schválené dle předpisu na ochranu zvířat proti týrání. Dále mohou být organizací pověřeny střední, vyšší odborné nebo vysoké školy. Střední a vyšší odborné školy za předpokladu, že mají mezi povinnými předměty předmět myslivost a vysoké školy musí mít studijní program lesnického nebo zemědělského zaměření. Tyto školy musí také provozovat výuku sokolnictví o minimálním rozsahu 1 hodiny týdně jeden školní nebo akademický rok a musí poskytnout studentům odbornou praxi v myslivosti i sokolnictví. Poslední podmínkou je také schválení zkušebních řádů loveckých dravců dle předpisu na ochranu zvířat proti týrání. (Vyhláška č. 244, 2002 Sb.)

5.2.3 Vyhláška č. 245/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, v platném znění

Vyhláška č. 245/2002 Sb. je dalším prováděcím předpisem k zákonu č. 449/2001 Sb. o myslivosti. Tato vyhláška stanovuje doby a podmínky lovu zvěře. V § 2 odstavec 4 zvýhodňuje lov loveckým dravcem oproti lovu se střelnou zbraní, konkrétně posunutím počátku doby lovu bažanta obecného a zajíce polního již na začátek září oproti odstřelu, který dle § 1 u bažanta obecného začíná v běžných honitbách pro kohouta od 16. října a u zajíce polního od počátku listopadu do konce kalendářního roku. V bažantnicích lze bažanta obecného obou pohlaví lovit celoročně jak střelnou zbraní, tak loveckým dravcem. V bažantnicích je také možno celoročně lovit orebici rudou. (Vyhláška č. 245, 2002 Sb.)

V § 3 je lov zajíce polního a bažanta obecného loveckým dravcem vyjmut ze započítávání do maximálního povoleného ročního počtu lovů na jednom honebním pozemku. (Vyhláška č. 245, 2002 Sb.)

5.2.4 Návrh novely zákona o myslivosti

Návrh novely zákona o myslivosti z roku 2023 předložený Ministerstvem zemědělství řeší zejména škody způsobované spárkatou zvěří, digitalizaci správy myslivosti a nároky vlastníků honebních pozemků. V některých oblastech se ale tento legislativní proces dotýká i lovu loveckým dravcem. (Návrh novely zákona o myslivosti, 2023)

Z vyjmenovaných druhů zvěře byly v návrhu vyjmuty druhy, které v současné právní úpravě nelze obhospodařovat lovem, což se týká všech druhů dravců, sokolů a sov. V § 7 pojednávajícím o chovu zvěře v zajetí zůstává výjimka pro držení a chov loveckých dravců, při kterém není nutný souhlas orgánu státní správy myslivosti. (Návrh novely zákona o myslivosti, 2023)

V § 38 zavádí tato legislativa Informační systém evidence myslivosti, ve kterém jsou evidovány vydané lovecké lístky. § 44 se upravuje tak, že mezi lovecké dravce výslovně zahrnuje nejen dravce chované pro sokolnické využití, ale i sokoly a sovy chované pro sokolnické využití. Povolení použití loveckého dravce nadále zůstává v působnosti orgánu státní správy myslivosti. Stejně tak platí povinnost dodržet předpisy o ochraně přírody, podmínky v povolení uvedené a povinnost držitele mít složené sokolnické zkoušky a být členem sokolnické organizace. Ostatní předpoklady pro výkon práva myslivosti zůstávají stejné. Lovec musí mít lovecký lístek, povolenku k lovu, povinné pojištění. V § 49 je nově zavedena povinnost elektronicky zaevidovat veškerou ulovenou spárkatou zvěř. Působnost krajů povolovat použití dravců jako loveckých zůstává dle § 59 stejná. (Návrh novely zákona o myslivosti, 2023)

5.2.5 Další zákonné předpisy

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny se zabývá obecnou ochranou druhů volně žijících živočichů a zvláštní ochranou vzácných a ohrožených živočichů. Většina dravých ptáků a sov používaných v sokolnictví spadá do kategorie zvláště chráněných. Dle § 5 jsou všechny druhy živočichů chráněny před odchycem, který by mohl vést k jejich ohrožení, degeneraci, narušení jejich rozmnožovací schopnosti, zániku jejich populace. Tato ochrana se nevztahuje na ohrožené a vzácné druhy živočichů, které jsou zvláště chráněny dle § 48–50 tohoto zákona. (§ 5 odstavec 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb.)

§ 5a se zabývá ochranou volně žijících ptáků, kteří žijí na evropském území členských států. „*V zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství (dále jen "ptáci"), je zakázáno*

- a) jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem,*
- b) úmyslné poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd,*

- c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných,*
d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích,
e) držení druhů ptáků, jejichž lov a odchyt jsou zakázány. “
(§ 5a odstavec 1 zákona č. 114/1992 Sb.)

Je zakázáno živé nebo mrtvé ptáky a jakékoliv snadno rozpoznatelné části ptáků nebo výrobky z nich prodávat, přepravovat za účelem prodeje, držet a chovat za účelem prodeje a nabízet za účelem prodeje. (§ 5a odstavec 2 zákona č. 114/1992 Sb.) Ten, kdo ptáky, na které se vztahuje zákaz, drží, chová, dopravuje, vyměňuje nebo nabízí za účelem prodeje nebo výměny, je povinen prokázat jejich zákonný původ a svoji totožnost po výzvě orgánu ochrany přírody nebo strážce přírody. Na lov druhů ptáků vymezený a prováděný v souladu s předpisy o myslivosti a tímto zákonem se ustanovení § 5a odstavce 1 písmen a) a e) nevztahuje, rovněž se ustanovení § 5a odstavce 1 písmena e) a odstavce 2 nevztahuje na chov ptáků, kteří jsou zvířeti, kterou je možno lovit. (§ 5a odst. 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb.)

§ 5b potom ustavuje podmínky pro odchylný postup při ochraně ptáků, kdy orgán ochrany přírody může vydat rozhodnutí o odchylném postupu v § 5a odst. 1 a 2, pokud je potřebné v zájmu veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti, bezpečnosti letového provozu, při prevenci škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin nebo pro účely výzkumu a výuky, reintrodukce druhu nebo pro chov v lidské péči pro tyto účely. Orgán ochrany přírody může také stanovit odchylný postup pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství, rozhodnutí se pak vydá na základě vyhodnocení stavu místní populace druhu a za přísně kontrolovaných podmínek. Takové rozhodnutí musí obsahovat označení druhů a množství jedinců, na které se bude odchylný postup vztahovat, prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo usmrcení, důvod pro odchylný postup, podmínky, časové a místní okolnosti a způsob kontroly orgánem ochrany přírody. Pokud se odchylný postup týká okruhu osob, stanoví je Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy. Je povinnost nahlásit orgánu ochrany přírody do 31. prosince každého roku zásah provedený odchylným postupem (§ 5b zákona č. 114/1992 Sb.)

§ 48 rozděluje zvláště chráněné druhy na a) kriticky ohrožené, b) silně ohrožené a c) ohrožené a jejich ochrana se vztahuje i na mrtvé jedince a jejich části nebo výrobky z nich. (§ 48 odst. 1, 2 a 4 zákona č. 114/1992 Sb.)

Seznam a rozdělení dravých ptáků a sov do stupně ohrožení dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb.:

Kriticky ohrožené druhy:

luňák červený (*Milvus milvus*)
luňák černý (*Milvus migrans*)
orel křiklavý (*Aquila pomarina*)
orel mořský (*Haliaeetus albicilla*)
orel skalní (*Aquila chrysaetos*)
orlovec říční (*Pandion haliaeetus*)
poštolka rudonohá (*Falco vespertinus*)
puštík bělavý (*Strix uralensis*)
rarož velký (*Falco cherrug*)
sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*)
výreček malý (*Otus scops*)

Silně ohrožené druhy:

dřemlík tundrový (*Falco columbarius*)
krahujec obecný (*Accipiter nisus*)
kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*)
moták lužní (*Circus pygargus*)
moták pilich (*Circus cyaneus*)
ostříž lesní (*Falco subbuteo*)
sova pálená (*Tyto alba*)
sýc rousný (*Aegolius funereus*)
sýček obecný (*Athene noctua*)

včelojed lesní (*Pernis apivorus*).

Ohrožené druhy:

jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*)

moták pochop (*Circus aeruginosus*)

výr velký (*Bubo bubo*)

(Vyhláška č. 395, 1992 Sb.)

V § 50 jsou definovány základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů. Do ochrany spadají všechna vývojová stádia živočichů, jejich sídla i biotop a je zakázáno zasahovat do jejich přirozeného vývoje – chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrčovovat. Rovněž § 50 zmiňuje zákaz manipulace, držení, chovu, dopravy, výměny a nabízení k prodeji vývojových stádií a sídel těchto živočichů. Na ohrožené druhy se potom ochrana nevztahuje při prokazatelně nezbytném zásahu do přirozeného vývoje v důsledku běžného obhospodařování nemovitostí nebo jiného majetku, důvodů hygienických, ochrany veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti nebo leteckého provozu. (§ 50 zákona č. 114/1992 Sb.)

Dle § 52 záchranu zvláště chráněných druhů zajišťují všechny orgány ochrany přírody a ten, kdo se ujal zvláště chráněného živočicha neschopného dočasně nebo trvale přežít v přírodě je povinen jej ihned předat záchranné stanici. (§ 52 zákona č. 114/1992 Sb.)

§ 54 se zabývá prokázáním původu zvláště chráněných druhů nebo druhů chráněných podle mezinárodních úmluv nebo podle zvláštního právního předpisu a ten, kdo je drží, chová, prodává, vyměňuje, nebo nabízí za účelem prodeje nebo výměny je povinen na výzvu orgánu ochrany přírody prokázat jejich zákonný původ, a to povoleným dovozem, povoleným odebráním z přírody, nebo povoleným odchovem z jedinců s původem prokázaným dle tohoto paragrafu. Rovněž je povinen na vyžádání orgánů ochrany přírody nebo stráže přírody prokázat svoji totožnost. Bez prokázání původu zvláště chráněného živočicha nebo živočicha chráněného dle mezinárodních úmluv nebo podle zvláštního právního předpisu je zakázáno ho držet, chovat, prodávat, vyměňovat, nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny a podle § 89 může orgán ochrany přírody takového jedince odebrat (§ 54 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992

Sb.). Rovněž může odebrat jedince, se kterými je obchod s nimi omezen nebo zakázán podle mezinárodních úmluv, vlastníkem jedince se poté stává stát. Písemné rozhodnutí o odebrání orgán ochrany přírody vydá do 15 dnů ode dne odebrání, jinak je neplatné. (§ 89 zákona č. 114/1992 Sb.)

Osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči, vydávají orgány ochrany přírody a je veřejnou listinou, na takového živočicha se poté nevztahují zákazy stanovené § 5a odstavec 1 a 2 a § 50 odstavec 2. Toto osvědčení nahrazuje potvrzení o výjimce ze zákazu obchodních činností vydané pro daného jedince narozeného a odchovaného v zajetí s předpisem Evropských společenství upravujícím obchodování s ohroženými druhy. O vydání tohoto osvědčení může požádat ten, kdo odchoval jedince v lidské péči a nezaměnitelně jej označil značkovací metodou v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím obchodování s ohroženými druhy nebo zajistil jiný způsob nezaměnitelné a trvalé identifikace nebo získal nezaměnitelně a trvale označeného nebo nezaměnitelně identifikovaného jedince odchovaného člověkem z členského státu Evropských společenství nebo nezaměnitelně a trvale označeného nebo nezaměnitelně identifikovaného jedince odchovaného člověkem dovezl z jiné země než členského státu Evropského společenství. Žádost o vydání osvědčení je třeba podat nejpozději do 30 dnů od narození jedince odchovaného v lidské péči nebo do 15 dnů od získání jedince dovezeného nebo získaného, k žádosti o osvědčení se přikládá informace o nezaměnitelném a trvalém označení a zákaz držení dle § 5a odstavec 1 písm. e) a § 50 odstavec 2 se po dobu pro podání žádosti a po dobu od podání žádosti o vydání osvědčení do vydání osvědčení se nevztahuje. Nejsou-li pochybnosti o zákonném původu jedince, vydá orgán ochrany přírody osvědčení pro jedince odchovaného v lidské péči do 30 dnů od doručení žádosti o vydání osvědčení. Orgán ochrany přírody zruší osvědčení pro úmyslné předložení nesprávných údajů nebo změny označení jedince odchovaného v lidské péči nebo přenos označení na jiného jedince, za změnu označení se v tomto případě nepovažuje změna provedená ze závažného ohrožení života nebo zdraví jedince odchovaného v lidské péči, byla-li s odůvodněním ohlášena orgánu ochrany přírody do tří dnů ode změny. (§ 54 odst. 4–8 zákona č. 114/1992 Sb.)

Pokud dojde ke změně vlastníka nebo držitele živočicha odchovaného v lidské péči toto osvědčení přechází s živočichem na nového vlastníka nebo držitele. Pakliže živočich odchovaný v lidské péči zemře, osvědčení se stává neplatným a jeho majitel je povinen osvědčení předat orgánu ochrany přírody do 30 pracovních dnů od úhynu nebo chvíle, kdy byl

úhyn zjištěn. Držitel živočicha odchovaného člověkem je povinen oznámit orgánu ochrany přírody ztrátu nebo odcizení takového živočicha do 30 pracovních dní od ztráty nebo odcizení nebo ode dne, kdy se o ní dozvěděl. Pokud nedojde k nalezení takového jedince do 1 roku od ztráty nebo odcizení, osvědčení se stává neplatným a držitel živočicha odchovaného v lidské péči je povinen jej odevzdat orgánu ochrany přírody, který jej vydal. Držitel živočicha odchovaného v lidské péči, na kterého bylo vydáno osvědčení, je povinen jej na vyžádání předložit orgánu ochrany přírody ke kontrole a umožnit prohlídku označení živočicha. Rovněž je držitel povinen umožnit orgánu ochrany přírody ověření zákonného důvodu, včetně provedení testu paternity. Dojde-li k potvrzení nezákonného původu jedince, náklady na ověření původu uhradí vlastník nebo držitel živočicha. Pokud nedojde k potvrzení nezákonného původu, hradí náklady na ověření původu orgán ochrany přírody. (§ 54 odstavec 9 a 10 zákona č. 114/1992 Sb.)

Výjimky ze zákazů zvláště chráněných živočichů podle § 50 definuje § 56, takové výjimky povoluje orgán ochrany přírody na žádost toho, kdo hodlá provést škodlivý zásah v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody. U zvláště chráněných živočichů, na které se vztahuje ochrana dle práva Evropských společenství, lze výjimku povolit neexistuje-li jiné uspokojivé řešení a činnost neovlivní dosažení nebo udržení dobrého stavu druhu dle § 56 odstavec 2:

„Výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů lze povolit:

- a) v zájmu ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť,*
- b) v zájmu prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku,*
- c) v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí,*
- d) pro účely výzkumu a vzdělávání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování rostlin,*
- e) v případě zvláště chráněných druhů ptáků pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství.“* (§ 56 odstavec 2 zákona č. 114/1992 Sb.)

V rozhodnutí o výjimce může orgán ochrany přírody stanovit povinnost zvláště chráněného živočicha označit nezaměnitelnou trvalou značkou a další podmínky pro povolenou činnost. (§ 56 odstavec 1–4 zákona č. 114/1992)

V § 56 odstavec 2e je tedy umožněno udělit výjimku pro odchyt zvláště chráněného ptáka – dravce pro sokolnické využití.

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění

V úvodní větě zákona stojí zásadní myšlenka, ze které vychází veškerá konkrétní ustanovení tohoto právního předpisu „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“ (Zákon č. 246, 1992 Sb.)

Cílem zákona č. 246/1992 Sb. je ochrana zvířat, jakožto živých tvorů schopných cítit bolest a utrpení, před týráním, poškozováním zdraví a usmrcením bez důvodu. Obsahuje příslušné předpisy Evropské unie, jako jsou požadavky a podmínky ochrany, práva a povinnosti osob na úseku ochrany zvířat proti týrání, soustavu, působnost a pravomoci orgánů vykonávajících státní správu ochrany zvířat proti týrání a opatření pro ochranu pokusných zvířat. (§ 1 zákona č. 246/1992 Sb.) Tímto zákonem se zakazuje týrání zvířat a veškerá propaganda týrání zvířat (§ 2 zákona č. 246/1992 Sb.)

Jako týrání zvířat je označeno nucení zvířete k výkonům, které neodpovídají jeho zdraví a překračují jeho síly, výcvik nebo veřejné vystoupení, pokud je spojeno s bolestí a trápením, zraněním a výchova a cvičení zvířete k agresí vůči člověku či jiným zvířatům. Za týrání zvířat se mimo jiné považuje cvičení nebo zkoušení zvíře na jiném zvířeti, s výjimkou výcviku loveckého dravce a provádění zákroků spojených s bolestí, utrpením a poškozením zvířete za účelem znemožnění nebo změny trvalého označení zvířete čipem. (§ 4 zákona č. 246/1992 Sb.)

Z důvodu ochrany volně žijících zvířat je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvířata způsoby spojenými s týráním, definovanými v § 14 odstavec 1 tohoto zákona. Je zakázáno odchyťovat živočichy druhů původních na území České republiky pro chov s výjimkou získávání a chovu loveckých dravců, který je v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a zákonem o obchodování s ohroženými druhy. Rovněž je povoleno použít loveckých dravců pro ochranu letišť, městských aglomerací a jiných objektů, pokud je to v souladu s právním předpisem. (§ 14 zákona č. 246/1992 Sb.)

S volně žijícími zvířaty je zakázán výcvik pro přípravu a provedení triků v cirkuse, divadle, filmu, televizi a podobném představení s výjimkou výcviku a vystoupení loveckého dravce, sokola nebo sovy chovaného sokolnickým způsobem a cíleného pohybu zvířat v zoologických zahradách s licenci, které jsou konané za účelem vzdělávání veřejnosti nebo v zájmu zvířat u jedinců narozených od 1. ledna 2022 včetně. A je rovněž zakázáno množit nebo nabývat nové jedince volně žijících druhů za účelem drezury a veřejného vystoupení s výjimkou loveckých dravců, sokolů a sov chovaných k sokolnickému využití. (§ 14a zákona č. 246/1992 Sb.)

Lovečtí dravci jsou zvířaty, na která se vztahují ustanovení tohoto zákona, členové Klubu sokolníků ČMMJ mají za povinnost dodržovat navíc dvě vnitřní směrnice vypracované dle požadavků zákona, které usměrňují pravidla chovu dravců a sov a veřejná vystoupení s nimi. (Spejchal, 2007)

Zákon č. 100/2004 Sb.

Tento právní předpis vychází z tzv. Washingtonské konvence, která se snaží pomocí právních předpisů jednotlivých států sjednotit kontrolu obchodu s ohroženými druhy živočichů, rostlin, včetně jejich částí a vývojových stádií. (Spejchal, 2007)

Zákon č. 100/2004 Sb. se zabývá ochranou volně žijících živočichů, jež jsou ohroženy vyhynutím s cílem jejich zachování regulací obchodu s nimi dle Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a práva Evropských společenství, jež upravuje dovoz a vývoz volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, dovoz výrobků z kytovců, dovoz a uvádění na trh výrobků z tuleňů, používání nášlapných pastí, dovoz kožešin a dalšího zboží vyrobeného z kožešin. Vztahuje se na živočichy a rostliny a výrobky z nich uvedené v Úmluvě a právu Evropských společenství. (§ 1 zákona č. 100/2004 Sb.)

Výjimka ze zákazu obchodních činností může být udělena žadateli, jenž je vlastníkem daného živočicha nebo právnickou či fyzickou osobou, která má jedince v dlouhodobé výpůjčce z ciziny déle než 90 dní, po předložení žádosti o výjimku ze zákazu obchodních činností krajskému úřadu. (§ 15a zákona č. 100/2004 Sb.)

Jako součást povolení o dovozu, vývozu a zpětném vývozu jedince je vyplněný a potvrzený formulář – CITES, jehož dokladem je i oznámení o dovozu předložené celnímu

úřadu podle nařízení v oblasti obchodování s ohroženými druhy. Dokladem CITES je jeho kopie vydaná Ministerstvem životního prostředí (dále v této kapitole jen „ministerstvo“) současně s originálem a potvrzená kopie vydaná krajským úřadem. Jsou na něm uvedeny údaje i v anglickém, francouzském nebo španělském jazyce a jakým způsobem je jedinec označen. (§ 21 zákona č. 100/2004 Sb.)

Pokud nebylo odebráno dovozní povolení nebo doklad vydaný ve státě vývozu pro vývoz nebo zpětný vývoz exempláře do České republiky nebo doklad CITES, který jej nahrazuje při dovozu celními úřady, musí být nejpozději do 15 dnů předloženy i s písemným zdůvodněním, proč nedošlo k předložení dokladů. Zákonný původ exempláře lze prokázat pomocí kopie dokladu CITES potvrzené celním úřadem při dovozu nebo kopií dokladu CITES vydané krajským úřadem. Pakliže chybí dovozci kopie dokladu CITES nebo jsou údaje nutné k prokázání původu na kopii dokladu chybné či neúplné, je dovozce povinen neprodleně informovat ministerstvo o okolnostech dovozu a důvodech pochybností písemně spolu s příloženou spornou kopií a požádá o náhradní potvrzení k prokázání povoleného dovozu. Kopii dokladu CITES ověřuje v případě pochybností ministerstvo. (§ 22 zákona č. 100/2004 Sb.)

Registrace některých exemplářů je povinná u druhů přímo ohrožené vyhynutím, na který se vztahuje zákaz obchodních činností pouze pokud se nejedná o druh volně žijící a přirozeně se vyskytující na území České republiky, včetně druhů zvláště chráněných podle předpisů o ochraně přírody a krajiny. Dokladem o registraci je registrační list vydaný příslušným krajským úřadem a je platný pro území České republiky. Při vydávání rozhodnutí o udělení výjimky ze zákazu obchodních činností podle § 15a na neregistrovaný exemplář se provede i registrace, pokud se jedná o druh podléhající registraci. Pro druh podléhající registraci je povinnost požádat o vydání dokladu o registraci do 30 dnů od nabytí jedince. V případě vylihnutí mláďat ve vlastním chovu se odchov zaznamená podle § 24 odst.7 a lhůta nejpozdějšího podání žádosti o registraci se prodlužuje do 3 měsíců stáří mláďete. (§ 23 zákona č. 100/2004 Sb.)

Údaje o exempláři v registračním listu musí souhlasit s jeho stavem. Pokud dojde k úhynu, ztrátě, výpůjčce, nájmu, převodu vlastnictví, dodatečnému označení jedince, případně trvalému vývozu z České republiky, je povinnost tyto změny hlásit do 30 dnů od události registračnímu úřadu a v případě úhynu, ztráty nebo trvalého vývozu odevzdat registrační list. Nový vlastník musí oznámit nabytí jedince registračnímu úřadu do 30 dnů ode dne nabytí,

v takovém případě se pouze zaznamená změna do stávajícího registračního listu. (§ 23a zákona č. 100/2004 Sb.)

Prodávající je povinen jedince podléhajícího registraci, nebo takového, na nějž se vztahuje zákaz obchodních činností podle nařízení v oblasti obchodování s ohroženými druhy, opatřit písemným upozorněním „CITES – povinné doklady“ a prodávat tyto jedince pouze s registračním listem, nebo potvrzením o výjimce ze zákazu prodeje v závislosti na druhu. (§ 23b zákona č. 100/2004 Sb.)

Exemplář musí být označen v souladu s nařízením v oblasti obchodování s ohroženými druhy pro účely stanovené nařízením v oblasti obchodování s ohroženými druhy na vlastní náklady vlastníka nebo dlouhodobého držitele, stejným způsobem se značí i jedinci podléhající registraci. Toto označení musí být nezaměnitelné a nesmí být použito pro jiné jedince. Exemplář nemusí být označen, pokud se s ním neobchoduje nebo nedojde ke změně majitele v případě vajec a mláďat ptáků na hnízdě, nejdéle do 3 měsíců stáří. Jiný způsob identifikace lze uznat, pokud by předepsané označení způsobilo újmu na zdraví jedince. Způsob označení a číslo značky zaznamená registrační úřad na registračním listu. Pokud se prokáže, že nelze ze zdravotních důvodů jedince označit stanovenou značkovací metodou v době registrace, nebo v pozdější době, uvedou se individuální rozlišovací znaky doplněné o fotografickou dokumentaci. *„Způsob provádění značení, druhy a podoby značky, způsob číslování a přidělování značky a jiné způsoby značení nebo identifikace exemplářů stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.“* (§ 23c zákona č. 100/2004 Sb.)

V rámci spolupráce správních orgánů na hranicích Evropských společenství celní úřady kontrolují doklady CITES nebo odpovídající doklady vydané příslušným společenským státem Evropského společenství a ve spolupráci s inspekcí a orgánem veterinární správy kontrolují, jestli jedinec odpovídá údajům v dokladu CITES a přeprava živých jedinců odpovídá podmínkám pro přepravu. Odebrané doklady se odesílají ministerstvu nejpozději do 15 dnů od jejich předložení, pokud nejsou údaje zaslány elektronicky. Pokud dojde k porušení práva Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů nebo tohoto zákona, celní úřad jedince zadrží a informuje inspekci, která situaci posoudí a zahájí řízení o zabavení jedince. (§ 26 zákona č. 100/2004 Sb.)

Kontrola dodržování tohoto zákona a práva Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů je prováděna inspekcí (Česká inspekce životního prostředí), která zjišťuje

totožnost osob odpovědných za jejich porušování, projednává přestupky, zadržuje a zabavuje exempláře podle tohoto zákona. (§ 30 zákona č. 100/2004 Sb.) Osobě, která byla uznána jako pravomocně vinná z přestupku podle tohoto zákona nebo jí byl zabaven exemplář podle tohoto zákona po dobu 2 let nebo byla pravomocně odsouzena pro trestný čin podle jiného právního předpisu do doby zahlazení odsouzení, může ministerstvo zamítnout žádost o vydání dokladu CITES pro účely dovozu, vývozu nebo zpětného vývozu exempláře. (§ 33 zákona č. 100/2004 Sb.)

K zadržení exempláře i s přenosným zařízením, ve kterém se nachází, dojde, pokud zjistí inspekce nebo celní úřad porušení práva Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů nebo tohoto zákona nebo mají „*důvodné pochybnosti o původu exempláře, zákonném nakládání s ním, pravosti nebo platnosti povolení nebo potvrzení nebo o tom, zda exemplář patří ke druhům nebo populacím, jejichž dovoz, vývoz, zpětný vývoz, tranzit nebo obchodní činnosti s nimi jsou omezeny nebo zakázány nebo je zakázáno jejich držení*“ (odstavec 1). Celní úřad uvědomí inspekci o zadržení a ta předá exemplář záchrannému centru a uvědomí orgán veterinární správy. Osobě, již byl exemplář zadržen, se vystaví písemné potvrzení o zadržení. Po zadržení se zahajuje do 30 dnů řízení o zabavení, pokud nebyly vyjasněny pochybnosti vedoucí k zadržení exempláře, v případě vyjasnění pochybností vedoucích k zadržení se exemplář vrací vlastníkovi, oprávněnému držiteli nebo přepravci včetně všech dokladů. (§ 34 zákona č. 100/2004 Sb.)

Exemplář je zabaven, pokud byl nelegálně získaný, dovážený, vyvážený, zpětně vyvážený nebo držený, nebo exemplář, který nebyl zaregistrován podle § 23. Za zabavený exemplář se považuje i exemplář zabavený na základě porušení Úmluvy na území jiného státu. Všechny náklady spojené s péčí o exemplář hradí osoba, které byl zadržen. Po zabavení je vlastníkem jedince stát a hospodaření s ním přísluší ministerstvu. (§ 34a zákona č. 100/2004 Sb.).

Ostatní právní předpisy, která omezují lov s loveckými dravci

Níže uvedené právní předpisy neupravují přímo lov s loveckým dravcem, ale mohou být důležité pro některé aspekty jeho praktického provádění na území České republiky v současné době. Pro úplnost jsou zde z nich vyňata omezení týkající se sokolnictví.

Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů

Tento právní předpis je z hlediska sokolnictví důležitý zejména v případech transportu dravců mezi jednotlivými regiony a státy. Dále upravuje veterinární podmínky na společných akcích. (Spejchal, 2007)

Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích

Na základě § 108 odstavec 1 písm. b) Zákona č. 127/2005 Sb. vydává Český telekomunikační úřad všeobecné oprávnění č. VO-R/10/07.2021-8, kterým mimo jiné stanovuje podmínky provozování vysílacích rádiových zařízení krátkého dosahu. (Všeobecné oprávnění, 2024)

Mezi tato zařízení patří i v dnešní době běžně používaná sokolnická telemetrie, a je tedy nutné při jejím nákupu vybírat jen frekvence určené k volnému použití na našem území.

Používání miniaturních vysílaček umístěných na rýdovací pero dravce je dnes běžnou prevencí proti zbloudění dravce. Vyhledání odlétnuvšího jedince se provádí pomocí příjmu signálu. (Červený, 2004)

Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví

Na základě § 44 vydává Úřad pro civilní letectví opatření obecné povahy, kterým se mimo jiné omezuje použití dronů a jim podobných zařízení. Tato zařízení mohou být využívána pro výcvik, případně simulaci lovu s některými druhy dravců. (Úřad pro civilní letectví, 2024)

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Takzvaný Nový občanský zákoník je velmi rozsáhlý právní předpis, který v mnoha ohledech upravuje pravidla občanského soužití v České republice. V § 494 označuje zvíře jako živého tvora se zvláštním významem a hodnotou a odlišuje ho od pouhé věci. (Zákon č. 89, 2012 Sb.č)

5.3 Kompetenční analýza institutu lovu pomocí loveckých dravců

Možnost lovit loveckým dravcem na území České republiky je právně upravena předpisy, které můžeme pro větší přehlednost rozdělit do čtyř základních okruhů.

Do první, zásadní skupiny spadá zákon 449/2001 Sb., který v § 44 umožňuje lov loveckým dravcem a určuje některé jeho podmínky. Dále odkazuje na prováděcí vyhlášky 244/2002 Sb. a 245/2002 Sb., které tyto podmínky dále konkretizují.

Dalšími důležitými předpisy jsou zákon č. 114/1992 Sb., který upravuje možnost získávání a držení loveckého dravce v případě, že se jedná o jeden z druhů dravců, sokolů nebo sov, žijících na našem území, resp. území Evropské unie. Podobný zájem řeší i zákon č. 100/2004 Sb. v případě, že jde o nákup nebo prodej, dovoz a vývoz.

Do třetí skupiny patří zákony, které řeší péči o zvířata v zájmovém chovu. Jedná se tedy o zákony č. 246/1992 Sb. a č. 166/1999 Sb.

Poslední skupinou jsou právní předpisy omezující lov s loveckým dravcem pouze nepřímo, ať už zákon č. 89/2012 Sb., zákon č. 49/1997 Sb. nebo zákon č. 127/2005 Sb.

Jednotlivé požadavky, které tyto právní předpisy vyžadují nebo upravují jsou přehledně znázorněny v následující tabulce, pokud je stejný požadavek vyžadován dvěma předpisy, je znázorněn jen u toho, který je v dané situaci právně důležitější:

Tabulka 1 Shrnutí právních kompetencí pro sokolnictví v České republice

Právní předpis	Povinnost/úprava
Oblast právní úpravy lovu	
Zákon 449/2001 Sb.	Povolení použití dravce
	Sokolnická zkouška
	Členství v sokolnické organizaci
	Lovecký lístek
	Pojištění odpovědnosti
	Povolenka k lovu
Vyhláška 244/2002 Sb.	Dravec odpovídá velikosti kořisti

	Technika uvázání dravce, jmenovka
	Nespojené řemínky při volném letu
Vyhláška 245/2002 Sb.	Lov zvěře v době lovu
Oblast ochrany přírody	
Zákon 114/1992 Sb.	Možnost získání dravce, prokázání původu
	Nutnost nezaměnitelného označení dravce
Oblast ochrany zvířat před týráním	
Zákon 246/1992 Sb.	Odbornost při zacházení, zakázané způsoby manipulace
Zákon 166/1999 Sb.	Přeprava dravců, hromadné akce
Obecné právní předpisy	
Zákon 127/2005 Sb.	Omezení použití sokolnické telemetrie
Zákon 49/1997 Sb.	Omezení použití dronů při výcviku loveckého dravce
Zákon 89/2012 Sb.	Obecná ustanovení a statut živého tvora pro zvíře

Zdroj: vlastní zpracování

Mimo tato omezení daná právními předpisy musí členové sokolnických organizací dodržovat ještě vnitřní směrnice těchto organizací. V případě největší sokolnické organizace v České republice Klubu sokolníků Českomoravské myslivecké jednoty je to „Řád chovu dravců a sov v péči člověka“ a „Řád pro veřejné vystoupení nebo svod“. (Spejchal, 2007)

Výše zmíněné vnitřní předpisy jsou ale již mimo rámec zadání této práce.

5.4. Historická komparace současné a dřívější právní úpravy

Srovnání prvních právních předpisů zmíněných v kapitole o historickém vývoji právní úpravy ve středověku a novověku s dnešní právní úpravou by pro jejich přílišnou odlišnost

nedávalo žádný smysl. Prvním předpisem zahrnutým do komparace je Zemský zákon o myslivosti z roku 1866. Tento zákon zavádí pro lov první požadavek srovnatelný s dnešními, a to je vlastnictví loveckého lístku. Zbytek současných, námi srovnávaných zákonných požadavků na lov loveckým dravcem nevyžadoval.

Malý honební zákon z roku 1929 kromě změn v dobách lovu zvěře nijak neupravuje možnosti lovu, tedy i případného lovu s loveckým dravcem, oproti předchozí úpravě, v porovnání s dnešními právními předpisy tedy nadále vyžaduje z hlavních sledovaných podmínek pouze držení loveckého lístku.

Vládní nařízení č. 127/1941 zavádí takzvané povolení k lovu, které můžeme chápat jako obdobu dnešní povolenky k lovu, je to tedy další náležitost, která je shodná se současnou právní úpravou. Tento právní předpis vyžaduje také povinné pojištění odpovědnosti. Rozdíly oproti dnešním právním předpisům jsou tedy v absenci požadavku sokolnické zkoušky a členství v sokolnické organizaci, i když je pro výkon práva myslivosti vyžadováno členství v organizaci myslivecké.

V případě zákona č. 23/1962 Sb. není pro naši komparaci tak důležitý samotný zákon, jako jeho prováděcí vyhláška č. 4/1967. Ta poprvé jasně definuje sokolnictví jako novodobý způsob lovu, ke kterému je vyžadován lovecký lístek, povolenka k lovu, pojištění odpovědnosti a nově i členství v sokolnické organizaci. Rozdíl oproti současné právní úpravě myslivosti je absence statusu sokolnické zkoušky. Ta byla zavedena v průběhu platnosti těchto právních předpisů až vnitřním předpisem sokolnické organizace.

V tabulce níže jsou chronologicky seřazeny hlavní náležitosti lovu s loveckým dravcem a u každého je vyznačen historicky první předpis, který plnění tohoto požadavku nebo velmi blízkého institutu vyžadoval. U povinnosti sokolnické zkoušky není uveden právní předpis, ale vnitřní předpis Klubu sokolníků. Vzhledem k tomu, že členství v této organizaci bylo v době vzniku požadavku vyžadováno právním předpisem, vyplývá z tohoto faktu i povinnost složit před vstupem do této organizace sokolnickou zkoušku.

Tabulka 2 Vývoj zákonných požadavků na lov loveckým dravcem dle roku a předpisu

Rok zavedení	Požadavek	Předpis
1866	Lovecký lístek	Zemský zákon o myslivosti
1941	Povolenka k lovu	Vládní nařízení 127/1941 Sb.
1941	Pojištění odpovědnosti	Vládní nařízení 127/1941 Sb.
1967	Členství v sokolnické organizaci	Vyhláška 4/1967 Sb.
1979	Sokolnická zkouška	Vnitřní předpis Klubu sokolníků

Zdroj: vlastní zpracování

U srovnávaných právních předpisů tedy sledujeme narůstající podobnost se současnou právní úpravou, což je i logickým závěrem této komparace, neboť současná právní úprava vychází vždy z těch předešlých.

5.5 Právní úprava lovu loveckými dravci ve vybraných okolních zemích

Pro srovnání platné legislativy v ČR a v okolních zemích jsem se zaměřil na několik hlavních aspektů ovlivňujících možnosti výkonu praktického sokolnictví. V první řadě se jedná o vlastní možnost legálního lovu s dravcem v dané zemi – zda tedy je sokolnictví jako způsob lovu povoleno současnou legislativou konkrétního státu.

Dále jsem řešil podmínky, za kterých je možné tento způsob lovu provádět a jejich případné odlišnosti od zákonné úpravy lovu se střelnou zbraní. Zajímala mě nutnost speciálního vzdělání, případně zkoušky (obdobu Sokolnické zkoušky dle vyhlášky č. 244/2002 Sb.), případně další omezení.

5.5.1 Slovensko

Provozování lovu upravuje na Slovensku zákon č. 274/2009 Z. z. Zákon o poľovníctve. Ustanovuje podmínky provozování práva myslivosti, vydávání loveckého lístku, lovu

samotného, velmi dbá na udržování životních podmínek zvěře. Myslivecká legislativa obecně je na Slovensku velmi propracovaná a odborníky vysoce hodnocená. (Balounová, 2015).

Sokolnictví je definováno jako držení a chov loveckých dravců za účelem jejich výcviku, rozmnožování, lov zvěře, biologická ochrana zemědělských kultur a letišť, kulturní a výchovné účely. (Zákon č. 274, 2009 Z. z.)

Stejně jako u nás je přesně definován i lovecký dravec, kterým se rozumí sokolnický upotřebitelný jedinec dravců nebo sov, jehož výcvik umožňuje jeho využití k lovu zvěře. Stejně jako v České republice se nemusí jednat o druh spadající do zvěře dle zákona o myslivosti. (Zákon č. 274, 2009 Z. z.)

Zvěř se smí lovit pouze loveckým dravcem řádně označeným, jeho držitel musí mít složeny předepsané zkoušky, musí mít platný lovecký lístek a být členem sokolnické organizace. Samotný lov je možný pouze na základě povolení k lovu zvěře vydaném uživatelem revíru a každý vstup do honitby se musí zaznamenat v knize návštěv. (Zákon č. 274, 2009 Z. z.)

Věková hranice pro vykonání zkoušky z myslivosti i sokolnické zkoušky je stanovena na 18 let. Další pravidla pro lov s loveckým dravcem nejsou odlišná od lovu se zbraní. Pro lov je požadováno povinné pojištění odpovědnosti. Sokolnictví, stejně jako další činnosti dle tohoto zákona organizuje Slovenská poľovnícka komora. (Zákon č. 274, 2009 Z. z.)

Prováděcí vyhláška č. 343/2009, která mimo jiné určuje doby lovu zvěře, dává, stejně jako v České republice, možnost lovit bažanta a zajíce loveckým dravcem již od počátku září na rozdíl od lovu se zbraní, při kterém doba lovu začíná později. (Vyhláška č. 343, 2009 Z. z.)

Blízká podobnost legislativy upravující lov s loveckým dravcem v České republice a na Slovensku je samozřejmě dána společnou historií obou států, a to v době, kdy se pokládaly základy současné právní úpravě tohoto lovu.

5.5.2 Rakousko

V Rakousku je zákonný rámec provádění lovu pro každou z devíti spolkových zemí odlišný, každá má svůj zákon o myslivosti a prováděcí předpisy. Pouze některé oblasti jsou jednotné na území všech spolkových zemí například zákaz výcviku dravců za použití živých zvířat. (Balounová, 2015)

Rakouská právní úprava lovu loveckým dravcem je poměrně málo přehledná pro komparaci s českou úpravou, neboť v každé rakouské spolkové zemi platí místní právní předpis.

Tabulka 3 Myslivecké právní předpisy rakouských spolkových zemí

Spolková země	Právní předpis upravující lov
Vídeň	Jagdgesetz Wien
Horní Rakousko	Jagdgesetz Oberösterreich
Dolní Rakousko	Jagdgesetz Niederösterreich
Salcbursko	Jagdgesetz Salzburg
Korutany	Jagdgesetz Kärnten
Tyrolsko	Jagdgesetz Tirol
Vorarlbersko	Jagdgesetz Vorarlberg
Štýrsko	Jagdgesetz Steiermark
Burgenland	Jagdgesetz Burgenland

Zdroj: vlastní zpracování

Ve většině spolkových zemí Rakouska se v místních právních předpisech nerozlišuje mezi lovem se střelnou zbraní a lovem s loveckým dravcem. Sokolník tedy kromě myslivecké zkoušky nemusí splňovat žádnou další kvalifikaci, musí pouze při držení, chovu, výcviku a používání dravců k lovu dodržovat ustanovení právních předpisů na úseku ochrany přírody a ochrany zvířat proti týrání. Výjimkou jsou spolkové země Burgenland, Korutany a Salcbursko, ve kterých existuje kvalifikační požadavek na složení speciální sokolnické zkoušky, jak je uvedeno v tabulce. (Rechtsinformationssystem des Bundes, 2024)

Tabulka 4 Kvalifikační předpoklady pro lov dravcem v rakouských spolkových zemích

Spolková země:	Kvalifikační předpoklady:
Vídeň	Pouze obecné požadavky na lov
Horní Rakousko	Pouze obecné požadavky na lov
Dolní Rakousko	Pouze obecné požadavky na lov
Salcbursko	Lovecké požadavky a sokolnická zkouška
Korutany	Lovecké požadavky a sokolnická zkouška
Tyrolsko	Pouze obecné požadavky na lov
Vorarlbersko	Pouze obecné požadavky na lov
Štýrsko	Pouze obecné požadavky na lov
Burgenland	Lovecké požadavky a sokolnická zkouška

Zdroj: vlastní zpracování

5.5.3 Spolková republika Německo

V Německu je výkon práva myslivosti řízen zákonem o lovu Bundesjagdgesetz, který platí pro všechny spolkové země, stejně jako vyhláška o době lovu. Jednotlivé spolkové země si ale svými vlastními předpisy mohou tuto vyhlášku upravovat. (Balounová, 2015)

Zákon o myslivosti v § 15 stanovuje povinnost nosit lovecký lístek na své jméno a na požádání jej předložit policii nebo osobě oprávněné k ochraně myslivosti dle § 25. Pro lov s loveckým dravcem musí mít sokolník ještě speciální sokolnický lovecký lístek, který se vydává po úspěšné účasti na sokolnické zkoušce. Sokolnická zkouška pokrývá tyto oblasti: zoologie a biologie dravců, chov a péče o dravce, výcvik loveckých dravců a použití loveckých psů v sokolnictví a právní základy sokolnictví, ochrany dravců, jejich získávání a uvádění na trh. Pro chov dravců platí další omezení, z původních druhů, tedy orla skalního, jestřába

lesního, krahujce obecného a sokola stěhovavého lze chovat maximálně dva exempláře. Výjimky jsou ale možné zejména z důvodu odchovu. (Bundesjagdgesetz in der Fassung der vom 29, 1976)

Pro lov loveckým dravcem je v Německu možné získat tzv. lovecký lístek v omezeném rozsahu, který neopravňuje pro lov se střelnou zbraní. Pro jeho získání není nutné v rámci zkoušky z myslivosti absolvovat praktickou ani teoretickou část zkoušky související se zbraněmi. Věková hranice pro lov střelnou zbraní i loveckým dravcem je v Německu stanovena na 18 let. Od 16 let je povoleno lovit pod dohledem zkušeného mysliveckého doprovodu, mimo společné lovy. Pro lov je třeba vlastnit lovecký lístek, povolenku k lovu musí mít vydanou lovecký host, oprávněná osoba (vlastník pozemků) a její zaměstnanci ne, povinná je zkouška z myslivosti a sokolnická zkouška. (Bundesjagdgesetz in der Fassung der vom 29, 1976)

Obecné podmínky pro lov s loveckým dravcem jsou ve zkoumaných spolkových zemích stejné, rozdíly dané místními předpisy jsou zejména ve formě sokolnických zkoušek.

Bavorsko

Ve spolkové zemi Bavorsko je společný myslivecký zákon „Bundesjagdgesetz“ doplněn místním Bavorským zákonem o myslivosti (Bayerisches Jagdgesetz), který upravuje některé detaily výkonu práva myslivosti. (Bayernportal – verwaltung digital, 2024)

Podmínkou pro lov s loveckým dravcem je vlastnictví platného loveckého lístku, nebo loveckého lístku s omezenou platností pro sokolnictví, povolenku k lovu musí mít lovecký host, povinné je také pojištění odpovědnosti. Lovecký lístek je vydáván obvykle na jeden rok po zaplacení poplatku stejně tak sokolnický lovecký lístek. K vydání obou je zapotřebí kvalifikace – složení zkoušek z myslivosti, resp. sokolnictví. Provádění sokolnické zkoušky je upraveno Vyhláškou o myslivecké a sokolnické zkoušce. (Vollzitat nach RedR: Bayerisches Jagdgesetz, 2022)

V Bavorsku je možnost skládat sokolnickou zkoušku jednou ročně, obvykle počátkem roku a jediným pořadatelem je Centrální myslivecký a sokolnický zkušební úřad v Abensbergu. Přihláška ke zkoušce musí být podána minimálně čtyři týdny před konáním zkoušky. Před vlastní zkouškou musí zájemce absolvovat odborný sokolnický kurz, trvající minimálně 60 hodin a 20 hodin praktického výcviku. Poskytovatel kurzů musí zajistit, aby praktickou přípravu prováděly pouze vhodné osoby, které jsou držiteli platného sokolnického loveckého

lístku a sokolnictví provádějí minimálně pět let, další povinností poskytovatele kurzu je zajistit dostatečný počet vhodných lektorů a ilustrační materiál pro teoretickou přípravu. (BayRS 792-7-L, 2007)

Vlastní sokolnická zkouška je ústní zkouška s praktickými úkoly, zejména ze znalosti základních sokolnických pomůcek a jejich správného použití, nasazení chvatových pout dravci apod. Tematicky je zkouška rozdělena do čtyř okruhů:

1. Zoologie a biologie dravců
2. Chov dravců a péče o ně v zajetí
3. Sokolnické lovectví
4. Právní základy sokolnictví, ochrany dravců a ochrany přírody, označování dravců a obchodu s nimi. (BayRS 792-7-L, 2007)

Sasko

Ve spolkové zemi Sasko je společný myslivecký zákon „Bundesjagdgesetz“ doplněn místním Saským zákonem o myslivosti (Sächsisches Jagdgesetz) a Saskou mysliveckou vyhláškou (Sächsische Jagdverordnung). Lov je v Sasku možné vykonávat s platným loveckým lístkem, který vydávají nižší myslivecké úřady na rok nebo na tři roky. K lovu s loveckým dravcem je zapotřebí sokolnický lovecký lístek opět buď s roční, nebo tříletou platností.

Kvalifikační podmínkou pro vydání loveckého lístku je složení zkoušky z myslivosti a pro vydání sokolnického loveckého lístku ještě sokolnické zkoušky. Provádění sokolnické zkoušky je upraveno Saskou mysliveckou vyhláškou. (SächsGVBl, 2012)

Pořadatelů sokolnických zkoušek je v Sasku více, oprávněny k pořádání jsou nižší myslivecké úřady. Sokolnickou zkoušku je možné absolvovat samostatně po složení myslivecké zkoušky nebo v rámci jedné zkoušky z myslivosti i sokolnictví. Před absolvováním zkoušky musí zájemce projít přípravným školením u některé organizace, která jej poskytuje. Sokolnická zkouška sestává z písemného testu a ústní a praktické zkoušky, u které se dovednosti předvádí přímo na živém dravci. Písemný test má šest tematických okruhů:

1. Právní rámec sokolnictví
2. Zoologie dravců a jejich ochrana
3. Chov dravců a jejich výcvik
4. Lov s dravci

5. Nemoci dravců
6. Historie sokolnictví (SächsGVBl, 2004)

5.5.4 Polsko

Sokolnictví je v Polsku legálním způsobem lovu definovaným zákonem o myslivosti „Ustawa Prawo Łowieckie“. Myslivost v Polsku řídí Ministerstvo ochrany životního prostředí, které je ústředním orgánem státní správy myslivosti. Na sokolnictví jsou kladeny speciální kvalifikační požadavky. Mezi požadavky pro lov loveckým dravcem polskými sokolníky patří členství v organizaci Polski Związek Łowiecki, souhlas nájemce nebo správce revíru. (Balounová, 2015)

Sokolník musí nejprve složit základní myslivecké zkoušky, zúčastnit se pětidenního přípravného kurzu a následně složit sokolnické zkoušky. (Cieslikowski, 2009)

Věková hranice pro lov sokolnickým způsobem je stejně jako pro lov se střelnou zbraní 18 let. V Polsku je zákonem zakázána účast osob mladších 18 let jak při lovu se zbraní, tak při sokolnickém lovu. Výhodou oproti lovu se střelnou zbraní je možnost lovu v blízkosti zastavěných ploch. Se střelnou zbraní je z bezpečnostních důvodů lov povolen nejbliže 200 metrů od nejbližšího obydlí, s loveckým dravcem toto omezení není. (Ustawa Prawo Łowieckie, 2018)

5.6 Komparace české právní úpravy lovu s loveckými dravci a právních úprav v okolních státech

Pro srovnání právních úprav jednotlivých států byly vybrány čtyři základní podmínky pro lov s loveckým dravcem v České republice, tedy vlastnictví loveckého lístku, povolenky k lovu, složení sokolnické zkoušky a zkoušky z myslivosti a v okolních zemích byly zkoumány obdobné podmínky. Zároveň byly hledány případné typické odlišnosti.

5.6.1 Komparace české a slovenské právní úpravy

Vzhledem k dlouhé společné historii, a tedy i částečně souběžnému vývoji právní úpravy obou zemí, shledáváme při komparaci maximum podobných vlastností. Co se týče konkrétně lovu s loveckým dravcem, jsou zkoumané podmínky v obou zemích v podstatě

totožné. Jako drobný rozdíl uvádím nutnost zápisu do knihy návštěv při vstupu do honitby, která na Slovensku platí pro každý lov.

Tabulka 5 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a na Slovensku

	Lovecký lístek	Povolenka k lovu	Zkouška z myslivosti	Sokolnická zkouška
Česko	ANO	ANO	ANO	ANO
Slovensko	ANO	ANO	ANO	ANO

Zdroj: vlastní zpracování

5.6.2 Komparace české a rakouské právní úpravy

Rakouská právní úprava je pro komparaci s naší velmi složitá, protože není jednotná na území celého Rakouska, ale rozdílná mezi jednotlivými spolkovými zeměmi. Obecné porovnání nám opět poskytuje tabulka, a dá se konstatovat, že ve spolkových zemích, kde je povinná sokolnická zkouška, je právní rámec lovu loveckým dravcem poměrně blízký naší úpravě.

Tabulka 6 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a Rakousku

	Lovecký lístek	Povolenka k lovu	Zkouška z myslivosti	Sokolnická zkouška
Česko	ANO	ANO	ANO	ANO
Rakousko	ANO	ANO	ANO	Dle spolkové země

Zdroj: vlastní zpracování

5.6.3 Komparace české a německé právní úpravy

V obou zkoumaných spolkových zemích byly nalezeny obdobné podmínky pro lov loveckým dravcem jako v České republice. Rozdílem je povinnost povolenky k lovu pouze pro lovecké hosty, takzvaně oprávněná osoba povolenku k lovu nepotřebuje. Byly shledány drobné rozdíly i mezi právními úpravami obou spolkových zemí, a to zejména ve způsobu pořádání a provádění sokolnických zkoušek.

Tabulka 7 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku, Bavorsku a Sasku

	Lovecký lístek	Povolenka k lovu	Zkouška z myslivosti	Sokolnická zkouška
Česko	ANO	ANO	ANO	ANO
Bavorsko	ANO	Pouze host	ANO	ANO
Sasko	ANO	Pouze host	ANO	ANO

Zdroj: vlastní zpracování

5.6.4 Komparace české a polské právní úpravy

Při srovnání právní úpravy naší a polské nacházíme již více odlišností, je to ostatně také jediný ze zkoumaných států, se kterým jsme v posledních dvou stoletích neměli alespoň nějakou dobu společný státní útvar. Sledované náležitosti lovu loveckým dravcem jsou tedy shodné pouze z poloviny, u dalších dvou nalézáme obdobný institut.

Tabulka 8 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a Polsku

	Lovecký lístek	Povolenka k lovu	Zkouška z myslivosti	Sokolnická zkouška
Česko	ANO	ANO	ANO	ANO
Polsko	Členství v organizaci	Souhlas správce	ANO	ANO

Zdroj: vlastní zpracování

5.7 Shrnutí

Ve všech zkoumaných zemích je lov loveckým dravcem právními předpisy umožněn. Podmínky pro jeho vykonávání se liší v závislosti na historickém vývoji a uspořádání práva daného státu. Při srovnání s Českou republikou nalézáme ve všech zkoumaných zemích povinnost zkoušky z myslivosti jako základního kvalifikačního předpokladu. S výjimkou některých spolkových zemí Rakouska je povinná i zkouška sokolnická. Povinnost mít u sebe při lovu povolenku k lovu máme společnou se Slovenskem a Rakouskem, částečně i Německem. V Polsku je toto povolení definováno jako „souhlas správce“. Stejně tak povinné vlastnictví loveckého lístku máme společné s Rakouskem a Německem.

Zajímavé rozdíly jsou například v doplňujících požadavcích na zápis do knihy návštěv na Slovensku, případně úplný zákaz účasti osob pod 18 let na lovu v Polsku.

6 Diskuze

6.1 Zhodnocení možnosti lovu s loveckými dravci dle současné právní úpravy

Současná právní úprava lovu s loveckými dravci, byť není zcela jednoduchá a vychází z několika vzájemně propojených oblastí práva, je ve skutečnosti pro sokolnictví vcelku příznivá. Podařilo se např. novelizací zákona o ochraně přírody a krajiny odstranit překážky v odchovech dravců a sokolů v zajetí, které v počátcích platnosti tohoto zákona byly velké. (Ústní sdělení Mgr. Marcela Medková, 2024)

Právní vývoj institutu loveckého dravce začal až rokem 1967, od té doby se v právních předpisech podařilo postupně definovat téměř vše, co s tímto institutem souvisí. V současné době existuje možnost chovat dravce v zajetí, létat s nimi na volno, cvičit je k lovu i s nimi lovit. Zároveň je právními předpisy ošetřena potřebná kvalifikace sokolníka a podmínky držení dravců tak, aby se předcházelo jejich týrání. Sousední státy mají v mnoha ohledech podobné podmínky pro provozování lovu s dravci, což je určitě dáno i mezinárodní spoluprací sokolnických organizací ve středoevropském regionu a také působností mezinárodní asociace pro sokolnictví a ochranu dravých ptáků (International Association for Falconry and Conservation of Birds of Prey), která se snaží pozitivně ovlivňovat legislativu týkající se sokolnictví po celém světě. Určitá podobnost zkoumané právní úpravy může být způsobena i implementací stejných evropských předpisů do právní úpravy jednotlivých států. Tyto procesy ale bohužel obvykle nejsou ku prospěchu sokolnictví.

Kromě právní úpravy sokolnictví považují za důležité také dodržování sokolnické etiky, sokolník s dravcem na ruce vždy přitahuje pozornost lidí kolem sebe a je jen na něm, jaký obrázek o lovu s dravci, případně o celém sokolnictví a myslivosti si udělají, v tomto směru nepomůže sebelepší právní předpis.

6.2 Návrh de lege ferenda

V této části práce jsem se pokusil odstranit zjištěné nepřesnosti a nedostatky v současné platné právní úpravě. Zejména zpřesnit definici loveckého dravce, doplnit definici držení dravce sokolnickým způsobem a jasně stanovit orgán, který vydává kartu loveckého dravce.

Dále byla odstraněna nepřesnost ve výčtu pořadatelů sokolnických zkoušek v prováděcí vyhlášce k zákonu o myslivosti.

6.2.1 Přesná definice loveckého dravce

Současné znění:

§ 44 zákona 449/2001 Sb.: Loveckým dravcem se rozumí dravec chovaný k sokolnickému využití...

Navrhované znění:

Loveckým dravcem se rozumí *dravec, sokol nebo sova, držení sokolnickým způsobem, cvičený a používaný k lovu zvěře.*

Odůvodnění:

Doplnění sokolů a sov je nezbytné dle současné platné zoologické nomenklatury a rozlišení loveckého dravce a držení dravce sokolnickým způsobem, viz níže.

6.2.2 Přesná definice „držení sokolnickým způsobem“

Současné znění:

Loveckým dravcem se rozumí dravec chovaný k sokolnickému využití; nemusí jít o druh zvěře uvedený v § 2 písm. c). Použití loveckých dravců v sokolnictví povoluje orgán státní správy myslivosti. Držení a chov loveckého dravce jsou možné jen s povolením podle předpisů o ochraně přírody a za podmínek v povolení uvedených. Držitel loveckého dravce musí mít složený sokolnické zkoušky a být členem sokolnické organizace.

Navrhované znění:

§ 44 zákona 449/2001 Sb.: Loveckým dravcem se rozumí dravec, sokol nebo sova, držení sokolnickým způsobem, cvičený a používaný k lovu zvěře. *Držením sokolnickým způsobem se rozumí uvázání za nohy za účelem výcviku, předvádění, lovu nebo chovu. Držení dravce, sokola nebo sovy sokolnickým způsobem je možné jen s povolením podle předpisů o ochraně přírody a za podmínek v povolení uvedených. Každý, kdo drží dravce, sokola nebo sovu sokolnickým způsobem, musí mít složený sokolnické zkoušky a být členem sokolnické organizace. Použití loveckých dravců pro výkon práva myslivosti povoluje orgán státní správy myslivosti.*

Odůvodnění:

Aby byla jasně dána povinnost, kdy chovatel musí a kdy nemusí mít sokolnické zkoušky, je specifikováno jako sokolnické držení uvázání za nohy, a to i v případě, že nepůjde o lov s dravcem, ale uvázání bude z jiného důvodu. Z důvodu prevence týrání zvířat je k tomuto způsobu držení nutná odbornost, kterou lze zajistit pouze tímto způsobem. Státní správa myslivosti by povolovala pouze použití dravců, sokolů a sov k lovu, a zároveň vydávala evidenční karty loveckého dravce viz níže.

6.2.3 Vzor a definice karty loveckého dravce, podmínky vydání a kdo ji vydává

Navrhované znění:

§ 44 zákona 449/2001 Sb.: Loveckým dravcem se rozumí dravec, sokol nebo sova, držený sokolnickým způsobem, cvičený a používaný k lovu zvěře. Držením sokolnickým způsobem se rozumí uvázání za nohy za účelem výcviku, předvádění, lovu, nebo chovu. Držení dravce, sokola nebo sovy sokolnickým způsobem je možné jen s povolením podle předpisů o ochraně přírody a za podmínek v povolení uvedených. Každý, kdo drží dravce, sokola nebo sovu sokolnickým způsobem, musí mít složený sokolnické zkoušky a být členem sokolnické organizace. Použití loveckých dravců pro výkon práva myslivosti povoluje orgán státní správy myslivosti, *kteří zároveň vydává a eviduje evidenční karty loveckých dravců. Evidenční karta loveckého dravce obsahuje název druhu dravce, sokola, nebo sovy, jeho nezaměnitelné označení, rok narození, jméno a adresu držitele a evidenční číslo karty.*

Odůvodnění:

Dle § 46 je každý kdo loví s loveckým dravcem povinen mít u sebe jeho evidenční kartu. Vzor, ani náležitosti vydání evidenční karty loveckého dravce nejsou v žádném právním předpisu stanoveny. V případě stanovení vzoru a vydávání evidenční karty loveckého dravce orgánem státní správy myslivosti se zjednoduší případná kontrola orgánem policie, státní správy myslivosti, mysliveckým hospodářem nebo stráží, neboť bude jasně dáno, co mají kontrolovat. Zároveň bude díky státní správě myslivosti existovat přehledná evidence loveckých dravců, resp. vydaných karet, což může být i statisticky zajímavý údaj.

6.2.4 Úprava definice sokolnických zkoušek a jejich pořadatelů v prováděcí vyhlášce

Současné znění (§ 13, vyhláška 244/2002 Sb.):

Organizováním sokolnických zkoušek mohou být pověřeny

a) myslivecké organizace, které mají myslivost včetně sokolnictví jako hlavní náplň své činnosti, které mají celostátní působnost a jejichž zkušební řády loveckých dravců byly schváleny podle předpisu na ochranu zvířat proti týrání a které zajišťují uchazečům o složení sokolnických zkoušek přípravné školení a v jeho rámci praxi zaměřenou na sokolnictví, nebo

b) střední nebo vyšší odborné školy se studijními obory myslivost nebo lesnictví, které mají v učebním plánu povinnou výuku předmětu myslivost, a vysoké školy, které uskutečňují studijní programy v oblasti lesnictví nebo zemědělství, na kterých je prováděna výuka sokolnictví v rozsahu nejméně 1 hodiny týdně v průběhu jednoho školního, popřípadě akademického roku a které žákům, popřípadě studentům zajišťují v průběhu studia myslivosti rovněž odbornou praxi v myslivosti zaměřenou i na sokolnictví a jejichž zkušební řády loveckých dravců byly schváleny podle předpisu na ochranu zvířat proti týrání.

Navrhované znění:

Organizováním sokolnických zkoušek mohou být pověřeny

a) myslivecké organizace, které mají myslivost včetně sokolnictví jako hlavní náplň své činnosti, které mají celostátní působnost a které zajišťují uchazečům o složení sokolnických zkoušek přípravné školení a v jeho rámci praxi zaměřenou na sokolnictví, nebo

b) střední nebo vyšší odborné školy se studijními obory myslivost nebo lesnictví, které mají v učebním plánu povinnou výuku předmětu myslivost, a vysoké školy, které uskutečňují studijní programy v oblasti lesnictví nebo zemědělství, na kterých je prováděna výuka sokolnictví v rozsahu nejméně 1 hodiny týdně v průběhu jednoho školního, popřípadě akademického roku a které žákům, popřípadě studentům zajišťují v průběhu studia myslivosti rovněž odbornou praxi v myslivosti zaměřenou i na sokolnictví.

Odůvodnění:

Byly vynechány podmínky pro pořadající organizace: ***jejichž zkušební řády loveckých dravců byly schváleny podle předpisu na ochranu zvířat proti týrání.*** Tato věta byla při legislativním procesu pravděpodobně bez uvážení zkopírována z pasáže o pořadatelích zkoušek loveckých psů. U sokolnických zkoušek toto ustanovení nedává smysl, protože se při nich nezkouší dravci, ale lidé.

7 Závěr

Na základě zadání byla zpracována ucelená analýza možností lovu pomocí loveckých dravců podle platné právní úpravy v České republice. Dílčí analýzy se zaměřily zejména na zákon o myslivosti a jeho prováděcí vyhlášky, ale také na právní předpisy z oblasti ochrany přírody, ochrany zvířat proti týrání a obecného práva. Proběhlo vyhodnocení zásadních podmínek lovu s loveckými dravci a jejich srovnání podmínkami v historické právní úpravě na našem území a v současných právních předpisech okolních zemích. Z hlediska historického srovnání je vidět postupný vývoj právních úprav, ve kterých přibývají nové podmínky pro tento způsob lovu. Nejzásadnější změnou byla samozřejmě vyhláška č. 4/1967 Sb., která lov s loveckým dravcem poprvé v právním předpisu definovala. V rámci komparace s obdobným institutem v zahraničí byla zjištěna velká shoda s právní úpravou na Slovensku, ale možná překvapivě i v ostatních zkoumaných státech, snad s částečnou výjimkou Rakouska. Podobnost právní úpravy lovu s loveckými dravci u nás a v okolních státech je dána podobným způsobem pojetí myslivosti obecně. Jednotlivé zjištěné rozdíly jsou pro praktické provozování lovu loveckým dravcem spíše zanedbatelné.

Na základě zjištěných nepřesností v současné právní úpravě byly vypracovány návrhy úpravy právních předpisů *de lege ferenda*. V nich byly přesně nadefinovány pojmy lovecký dravec, držení sokolnickým způsobem, byl určen odpovědný orgán pro vydávání evidenční karty dravce a její podoba. V prováděcí vyhlášce pak byla navržena změna formulace, aby se odstranila věcná chyba vzniklá při tvorbě zákona. Návrhy jsou přehledně zpracovány, aby přímo navázaly na současné znění zákona, resp. vyhlášky.

Hlavním přínosem práce je kromě legislativních návrhů vyplnění mezery v analýze veškerých oblastí práva, které ovlivňují lov s loveckým dravcem a jejich precizní shrnutí. Práce se v komparační části dle zadání věnovala pouze porovnání institutu lovu loveckým dravcem a záměrně nesrovnávala např. podmínky odchovů dravců a vliv mezinárodních organizací na legislativu jednotlivých států v oblasti ochrany přírody a nechává tedy prostor pro rozvoj, který by však již výrazně překračoval rozsah bakalářské práce.

8 Seznam literatury a použitých zdrojů

Odborné publikace:

- ANDRESKA, Jiří. *Tisíc let myslivosti: Lovecké hrady a zámky. Lovecké zbraně. Lovečtí psi. Zvěř. Sokolnictví. Čížba. Člověk myslivcem*. Vimperk: Tina, 1993. ISBN 80-85618-12-5.
- AUGUSTIN, Václav. *V zajetí sokolnictví*. V Praze: Work in progress, 2020. ISBN 978-80-905476-4-3.
- BEJČEK, František. *Penzum znalostí z myslivosti: pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek, pro myslivce i lovce, pro sokolníky, kynology, střelce, přátele myslivosti, pro milovníky přírody, ochránce zvířat a životního prostředí*. Praha: Druckvo, 2011. ISBN 978-80-904417-0-5.
- BRÜLL, Heinz a TROMMER, Günther. *Sokolnictví: příručka k sokolnické zkoušce a pro praxi*. [Líbeznice]: Vikend, 2003. ISBN 80-7222-303-8.
- CIEŚLIKOWSKI, Marek. *Sokolnictwo*. 1.vyd.: Oficyna Wydawnicza Multico, 2009. 160s. ISBN 978-83-7073-792-4
- ČERVENÝ, Jaroslav. *Encyklopedie myslivosti*. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004. ISBN 80-7181-901-8.
- FLORA, Dr., JUDr. Ing. Martin. *Efektivnost právní normy jako nástroje lesnické politiky v tržní společnosti*. Dizertační práce. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno, 1997. s. 54-56.
- HART, Vlastimil. *Úvod do myslivosti: historie, zvyky, tradice*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2014. ISBN 978-80-213-2495-4.
- KOLEKTIV, Myslivost. I. Vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství v Praze, 1966. 492 s. ISBN 07-014-66
- KRIVJANSKÝ, Tomáš. *Sokoliarstvo. 1. diel, História sokoliarstva*. 1. vyd. Bratislava: Epos, 2007. 208 s. ISBN 978-80-89191-68-0.
- KUMBERA, Jan. *Výcvik loveckých dravců*. Lesnictví, myslivost a vodní hospodářství. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1976.
- MIKULICA, Oldřich; PTÁČEK, Josef a KUČERA, Miloslav. *Dravci a sokolnictví v ČSSR*.

Lesnictví, myslivost a vodní hospodářství. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1988.

PETR, Bohuslav. *Zákon o myslivosti: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-781-2.

SPEJCHAL, Vladimír. *Dotkni se sokolnictví*. Praha: Myslivost, 2007. ISBN 978-80-254-1006-6.

STERNBERG, Zdeněk, PELÍŠEK, Jaroslav (ed.). *Sokolnictví*. Poszav, o.p.s., 2020. EAN 9788087684542.

Články a akademické práce

BALOUNOVÁ, Eva. *Vybrané aspekty právní úpravy myslivosti ve vybraných zemích EU* In: Parlamentní institut, Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. Praha 2015.

DOLEŽALOVÁ, M. *Světové sokolnictví – historie, současnost, budoucnost*. Česká zemědělská univerzita v Praze. Bakalářská práce. 2014.

Internetové zdroje:

BAYERNPORTAL - VERWALTUNG DIGITAL. *Lebenslagen*. Online. Dostupné z: <https://www.bayernportal.de/>. [cit. 2024-03-23].

ČESKÝ TELEKOMUNIKAČNÍ ÚŘAD. *Všeobecná oprávnění*. Online. Dostupné z: <https://ctu.gov.cz/vseobecna-opravneni>. [cit. 2024-03-23].

RECHTSINFORMATIONSSYSTEM DES BUNDES. *Neu im RIS*. Online. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/>. [cit. 2024-03-23].

ÚŘAD PRO CIVILNÍ LETECTVÍ. *Opatření obecné povahy*. Online. Dostupné z: <https://www.caa.cz/urad-pro-civilni-letectvi/uredni-deska-ucl/opatreni-obecne-povahy/>. [cit. 2024-03-23].

Použitá legislativa:

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, 2023.

Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. o myslivosti.

Vyhláška 395/1992 Sb. kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb.

Vyhláška č. 134/1996 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí zákon o myslivosti.

Vyhláška č. 20/1988 Sb. Vyhláška ministerstva zemědělství a výživy České socialistické republiky, kterou se provádí zákon o myslivosti.

Vyhláška č. 244 ze dne 7. června 2002, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.

Vyhláška č. 245/2002 Sb. o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu.

Vyhláška č. 4/1967 Sb. o hájení a o době, způsobu a podmínkách lovu některých druhů zvěře.

Zákon 89/2012 Sb. Občanský zákoník.

Zákon č. 100/2004 Sb. o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), v platném znění.

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 225 ze dne 18. 12. 1947 o myslivosti.

Zákon č. 23 ze dne 23. 2. 1962 o myslivosti.

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání.

Zákon č. 270 ze dne 28. 4. 1992, doplňuje zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti.

Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 512 ze dne 19. 11. 1992 o myslivosti.

Zahraniční legislativa:

Bayerisches Jagdgesetz (BAYJG). Verordnung über die Jäger- und Falknerprüfung (Jäger- und Falknerprüfungsordnung – JFPO) Vom 22. Januar 2007.

Deutschland. Bundesjagdgesetz in der Fassung der vom 29. September 1976 (BGBl. I S. 2849). In Federal Law Gazette s. 1850. 1976.

Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw USTAWA z dnia 22 marca 2018 r. In Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 2018.

Verordnung über die Jäger- und Falknerprüfung (Jäger- und Falknerprüfungsordnung – JFPO) Vom 22. Januar 2007 (GVBl. str. 59) BayRS 792-7-L.

Sächsisches Jagdgesetz vom 8. Juni 2012 (SächsGVBl. S. 308), das durch das Gesetz vom 31. Januar 2018 (SächsGVBl. S. 21) geändert worden ist.

Sächsische Jagdverordnung vom 29. Oktober 2004 (SächsGVBl. S. 560), die zuletzt durch die Verordnung vom 26. Februar 2010 (SächsGVBl. S. 105) geändert worden ist.

Vyhláška č. 343/2009, již je prováděn zákon č. 274/2009 ze dne 16. června 2009, o poľovníctve. Zákon č. 274/2009 ze dne 16. června 2009 o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ústní sdělení:

MEDKOVÁ, MGR., Marcela. *Ústní sdělení.*

VESELÝ PROF, MUDR., CSC., Jiří. *Ústní sdělení.*

9 Seznam tabulek

Tabulka 1 Shrnutí právních kompetencí pro sokolnictví v České republice	38
Tabulka 2 Vývoj zákonných požadavků na lov loveckým dravcem dle roku a předpisu	41
Tabulka 3 Myslivecké právní předpisy rakouských spolkových zemí	43
Tabulka 4 Kvalifikační předpoklady pro lov dravcem v rakouských spolkových zemích.....	44
Tabulka 5 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a na Slovensku	48
Tabulka 6 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a Rakousku	48
Tabulka 7 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku, Bavorsku a Sasku.....	49
Tabulka 8 Srovnání podmínek lovu loveckým dravcem v Česku a Polsku.....	49